

VII

ASUNTO- JA VEROASIOITA KÄSITTELEVÄ VALIOKUNTA

38 SOCIAL BOSTADSPOLITIK

Motion av Helsingfors Svenska Arbetarförening rf.

Stegringen av byggnadskostnaderna har under de senaste åren varit kraftig. Enbart under år 1973 steg byggnadskostnaderna med 26 %. Samtidigt har byggnadsverksamheten rationaliserats genom såväl mekanisering, elementbyggande som forcerad arbetstakt.

En färsk undersökning visar, att den största kostnadsposten härrör sig från finansieringskostnaderna. Då markpriserna varierar kraftigt har spekulationsbyggandet kommit att floras och den allmänna utvecklingen har lett därtill, att tom. de bostadsandelslag som grundats för allmännyttiga ändamål och därför även åtnjutit allmänt stöd, har förfelat sitt syfte både när det gäller att utöva kostnads- och konkurrenskontroll gentemot grynderbyggare och att erbjuda billiga bostäder. Inte heller Bostadsstyrelsen har lyckats dirigera kostnadsutvecklingen inom den konjunktürkänsliga och starkt expansiva byggnadsbranschen.

Saneringen av det inflammerade läget inom byggnadsbranchen kräver en rad sammanverkande åtgärder med utgångspunkt i ökat samhällsägande och ökad kontroll. Mark- och tomtpolitiken bör allt mer handhas av kommunerna med början i de åtgärder det sk. markpaketet anvisar. Boendekostnaderna bör sänkas genom energipolitiska åtgärder, utvidgat stöd för mindre bemedlade, förbättrade och billigare finansieringsmöjligheter för arbetarbefolkningen och pensionärer vid bostadsanskaffning, långsiktigare byggproduktionsplanering för att minska konjunkturväxlingarna i branchen varigenom även löneväxlingarna och -klyftorna kunde minskas. Även Bostadsstyrelsens arbetsformer, resurser och fullmakter bör reformeras.

I Sverige har man under liknande strukturella, ekonomiska och produktionsmässiga förutsättningar lyckats bedriva en betydligt effektivare och mer social bostadspolitik än i Finland. En orsak är, att fackföreningsrörelsen och samhället kunnat engagera sig i bostadsproduktionen och därmed direkt påverkat kostnaderna för och utbudet av bostäder. Det är uppenbart, att behovet av ett statligt bostadsbolag även i Finland av nämnda orsaker är brådskande och bör höra till arbetarrörelsens främsta krav för att sanera bostadsbranchen.

Med hänvisning till ovanstående motivering föreslår
Helsingfors Svenska Arbetarförening rf.

att socialdemokratiska partikongressen måtte omfatta kravet på grundandet av ett statligt bostadsbyggnadsbolag under fackföreningsrörelsens medverkan, samt ge partistyrelsen i uppdrag att verka för förverkligandet av ett statligt bostadsbyggnadsföretag, samt även framföra denna målsättning som en punkt i programmet för partiets medverkan i en ny regering.

SOSIAALINEN ASUNTOPOLITIIKKA

Helsingfors Svenska Arbetarförening rf:n esitys

Rakennuskustannuksien nousu on viime vuosina ollut voimakas. Pelkästään 1973 aikana rakennuskustannukset nousivat 26 %. Samanaikaisesti rakennustoiminta on rationalisoitu tuotannon koneellistumisen, elementtirakentamisen ja kiristyneen työtahdin mukana.

Tuore tutkimus osoittaa, että suurin kustannusryhmä koostuu rahoituskustannuksista. Maan hinnan vaihdellessa voimakkaasti, on spekulatiivirakentaminen kukoistanut ja yleinen kehitys on johtanut siihen, että jopa ne asunto-osuusliikkeet jotka on perustettu palvelemaan yleishyödyllisiä tarkoituksia ja siksi nautti-neet yleistä tukea, ovat epäonnistuneet tarkoituksessaan, mitä tulee sekä grynderirakentajaherrojen kilpailu- ja kustannus-kontrolliin, että halvempien asuntojen tarjoamiseen. Asuntohallitus ei myöskään ole onnistunut ohjaamaan kustannuskehitystä suhdanneherkällä ja nopeasti laajenevalla rakennusallalla.

Tulehtuneen tilanteen saneeraaminen vaati sarjan yhteneväisiä toimenpiteitä, joiden lähtökohtana on lisätty yhteiskunnallinen omistus ja valvonta. Maa- ja tonttipolitiikka on yhä enenevässä määrin oltava kuntien hoidossa, alkaen niistä toimenpiteistä jota ns. maapaketti osoittaa. Asumiskustannuksia on alennettava energiapolitiittisin toimenpitein, lisätyin tukitoimin vähävaraisille, paremmilla ja halvemmilla rahoitusmahdollisuuksilla työväestölle ja eläkeläisille, jotta suhdannevaihtelut alalla vähenisivät, millä myös palkkavaihtekit ja -kulut vähenisivät. Asuntohallituksen työmuotoja, resursseja ja valtuuksia on uudistettava.

Ruotsissa on vastaavien rakenteellisten, taloudellisten ja tuotannollisten edellytysten vallitessa onnistuttu harjoittamaan huomattavasti tehokkaampaa ja sosiaalisempaa asuntopolitiikkaa kuin Suomessa. Yksi syy tähän on, että ay-liike ja yhteiskunta on pystynyt aktivoimaan asuntotuotannossa ja siten suoraan vaikuttanut asuntojen kustannuksiin ja niiden tarjontaan. On ilmeistä, että valtiollisen rakennusyhtiön tarve myös Suomessa, mainituista syistä on kiireellinen ja pitää kuulua työväenliikkeen ensimmäisiin vaatimuksiin rakennusalaan saneerattaessa.

Viitaten yllä olevaan perusteluun Helsingfors Svenska Arbetarförening rf. ehdottaa

että sosialidemokraattinen puoluekokous hyväksyisi vaatimuksen valtiollisen asunnonrakennusyhtiön perustamisesta yhteistyössä ammattiyhdistysliikkeen kanssa, sekä antaisi puoluetoimikunnalle tehtäväksi toimia valtiollisen asunnonrakennusyhtiön toteuttamisen puolesta, sekä myös esittää tämä tavoite yhtenä asiana ohjelmassa puolueen osallistumiselle uuteen hallitukseen.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta toteaa, että rakennuskustannusten viime vuosina tapahtuneesta voimakkaasta noususta aiheutui erittäin huomattava osa rakennusaineiden ja -tarvikkeiden hintojen kohoamisesta. Yhdeksi päätavoitteeksi on näin ollen asetettava tehokkaana hinta- ja kustannusvalvonnan ulottaminen rakennusaine- ja rakennustarviketeollisuuteen sekä yhteiskunnan osallistumisen lisääminen perusrakennusaineiden tuotannossa. Asutojen tuotantohintojen valvonta on puolestaan toteutettavissa riittävän laajana ja tehokkaana siten, että valtion lainoittaman sekä sen hinta- ja laatuvalvonnessa olevan tuotannon osuus kohotetaan esimerkiksi 90 %iin koko asuntotuotannosta. Tasaiseen asuntotuotantoon päästään siten, että »kovan rahan» asuntojen rakentamisessa saatetaan aloitukset luvanvaraisiksi.

Yhtenä vaihtoehtona tulee selvittää mahdollisuus perustaa yhteiskunnan omistama rakennusyhtiö harjoittamaan julkista ja yleishyödyllistä rakentamista sekä rakennus-elementtien valmistusta.

39 KUNNALLINEN VUOKRATALOTUOTANTO

Raija Ruukin (Simonkylän Sos.-dem. Kilta), Leo Vartiaisen (Martinlaakson Sosialidemokraatit), Esko Vuorensyrjän (Hakunilan Sosialidemokraatit), Jukka Peltomäen (Martinlaakson Sos.-dem. Nuoret), Juhani Aerin (Korsan Sos.-dem. Työväenyhdistys) ja Arto Polson (Länsimäen Sos.-dem. Yhdistys) esitys

Sosialidemokraattisen puolueen tavoitteena on aina ollut asuminen saattaminen tuloista ja varallisuudesta riippumattomaksi oikeudeksi kaikille kansalaisille. Se on halunnut erityisesti turvata työväestön ja muiden vähävaraisten asumistason ja -turvan ja on katsonut, ettei asunto saa olla keinottelun eikä varallisuuden keräämisen kohde. Tässä tarkoituksessa SDP on pitänyt kunnallisen vuokratalotuotannon tehostamista, kunnallista asunonvälitystä sekä valtiollista ja kunnallista asunnon hinta- ja vuokratuottoa ensisijaisina vähävaraisten asumismahdollisuuksien turvaajina.

Kuitenkin asuntotuotantoa ja hintatasoa on asuntotuotantomäärärahojen lisääntymisestä huolimatta säädellyt pääasiassa rahoittajien ja rakentajien muodostama markkinamekanismi, johon asuntohallituksen politiikka on suuressa määrin sopeutunut. Se ei ole pystynyt eikä osittain halunnut kontrolloida riittävästi rakennuskustannusten kehitystä eikä turvata vuokralaisten asumisoikeuksia.

Esimerkkinä tästä on mm. se, että rahoituslaitokset ovat lähes täysin voineet säädellä sekä vapaarahoitteista että vuokra-asuntotuotantoa ensisijaislainoituksellaan. Edelleen asunto-oikeusjärjestelmä ei ole asuntohallituksen kontrolloimien asuntolainoitettujen vuokra-asuntojen osalta pystynyt turvaamaan asukkaiden oikeusturvaa, vaan vuokrien tason ovat voineet säädellä yhteiskunnalta halpaa rahoitusta saaneet asuntokiinteistöjen omistajat. Omistusoikeus on ollut vahvempi kuin vuokralaisten oikeudet vuokrasäännöstelyn purkaututtua.

Kunnallista vuokratalotuotantoa ei ole pystytty laajentamaan — päin vastoin se on suhteellisesti supistunut etenkin muuttovoimistoilla alueilla, ennen kaikkea siksi, että rahoituslaitokset eivät ole antaneet kunnille ensisijaislainoja, mm. vakuutuslaitosten asuntorakentamisen luototus on selvästi vähentynyt. Toisaalta kuntien muut palveluvalvoitteet ovat kasvaneet ja ne sinänsä ovat aiheuttaneet sekä veroäyriin nousua että kuntien velkaantumisen jyrkkää nousua. Kunnilta ei riitä varoja pitkäaikaiseen ensisijaislainoitukseen asuntoja varten.

Kuitenkin niukoilta pääomamarkkinoilta on riittänyt ensisijaislainoitusta ja rakennusajaksia luottoja sekä pankkien ja vakuutuslaitosten omiin vapaarahoitteisiin asuntoihin että yhä laajenevassa määrin yritysten omistukseen tuleviin työsuhteasuuntoihin. On tapahtumassa ennätysmäinen tulonsiirto yrityksille asuntotuotantomäärärahojen avulla ja vähävaraisten asuminen kustannuksella. Viime vuosien asuntomarkkinoiden ylikuumeneminen on mahdollistanut keinottelun ja ennätyksellisen asuntotuotannon, joka nyt uhkaa jyrkästi laskea.

Edellä olevan perusteella esitämme, että puoluekokous velvoittaisi puoluetoimikuntaa toimimaan siten, että

- Suomen Pankkia vaaditaan toimimaan siten, että se rahapoliittisia keinojaan käyttäen velvoittaa rahalaitoksia antamaan kunnille ensisijaislainoja kunnallisen vuokratalotuotannon lisäämiseksi,
- työeläkerahastojen lainoitusta suunnataan kunnalliseen vuokratalotuotantoon,
- kiireellisesti valmistellaan erityisen asuntopankin ja valtion rakennusyhtiön perustamista ensisijaislainoitukseen suuntaamiseksi työsuhdeasuntojen sijasta kunnalliseen vuokratalotuotantoon, tasaisen asuntotuotannon turvaamiseksi, rakennuskustannusten alentamiseksi, rakennusmenetelmien kehittämiseksi,
- asuntolainoitetuissa vuokrataloissa asuvien oikeusturvan parantamiseksi kyseiset vuokrasuhteet saatetaan kiireellisesti vuokraoikeusjärjestelmän piiriin.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta toteaa, että puolue on asettanut valtakunnallisessa asunto-ohjelmatyössä tavoitteeksi asuntotuotannon rahoitusta koskevan lakisääteisen neuvottelu- ja kiintiöjärjestelmän aikaansaamisen valtion, työeläkelaitosten ja yksityisten rahalaitosten välille. Tässä neuvotteluelimessä osapuolet sopivat rahoituksen jakautumisesta keskenään asetettavien kiintiöperiaatteiden mukaan. Valtakunnallisen asunto-ohjelmatyön yhteydessä pyritään lakien muutoksilla myös valtion lainoittamissa vuokrataloissa asuvien asumis- ja oikeusturvan tehokkaaseen parantamiseen. Esityksen muilta osin puoluetoimikunta viittaa esityksestä n:o 38 antamaansa lausuntoon.

40 MUUTOKSIA ASUNTOPOLITIIKKAAN

Pääkaupungin Työväenyhdistys ry:n esitys

Viime vuosina on asuntotuotanto ollut ennätyksellisen runsasta. Määrälliset tavoitteet ja jopa ylitetty ja asuntohallituksen rahoittama tuotantokin on kasvanut kiitettävästi. Asukkaiden ongelmat ovat kuitenkin vain kärjistyneet: asumiskustannukset ovat nousseet räjähdysmäisesti, asuntopula on säilynyt entisenä ja asuinympäristön olosuhteet ovat jatkuvasti huonontuneet.

Syyt syntyneeseen tilanteeseen ovat moninaisia eikä niihin kaikkiin voida vaikuttaa ennen kuin saadaan keinot — ja syntyy poliittista tahtoa — valtakunnan kokonaiskehityksen ohjaamiseen. Jotain mielestämme on kuitenkin tehtävissä. Tästä syystä ehdotammekin puoluekokoukselle, että se pyrkisi saamaan noudatettuun asuntopolitiikkaan seuraavia muutoksia:

- Vuokra-asuntotuotannon osuutta lisätään voimakkaasti.

- Asuntohallituksen valvonnassa olevaa tuotannon osuutta lisätään.
- Asumiskustannuksia alennetaan laina-aikoja pidentämällä ja korkotasoa laskemalla.
- Asuntokeinottelu kaikissa muodoissa estetään.
- Asuntohallituksen rahoittamien vuokra-asuntojen omistajien piiriä rajoitetaan nykyisestään.
- Rakennusmaa taajamien alueella saatetaan kunnan omistukseen.
- Asuinympäristön tasoon kiinnitetään nykyistä suurempaa huomiota.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta toteaa, että esityksen ehdotukset ovat kaikki sellaisia, jotka tulee asettaa puolueen tavoitteiksi valtakunnallisessa asunto-ohjelmatyössä ja asuntotuotantolain uudistamisesta.

41 ASUNTOTUOTANNON EDISTÄMINEN JA KOHTUUHINTAISTEN ASUNTOJEN AIKAANSAAMINEN

Tampereen Sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö ry.
kunnallistoimikunnan esitys

Asuntotilanne on maassamme varsin vaikea. Etenkin suurehkoissa ja suurissa kaupungeissa on asuntovajaus suuri ongelma. Kaikissa merkittävässä kaupungeissa on voitu todeta se tosiasia, että väestöä siirtyy huomattavasti. Se merkitsee yleensä sitä, että työpaikka sijaitsee toisella paikkakunnalla, työmatkat pitenevät, työn takia kulutettu aika lisääntyy, vapaa-aika lyhenee ja mahdollisuudet muuhun osallistumiseen supistuvat.

Erityisesti nuoret henkilöt sekä avioparit kärsivät tilanteesta. Nykyinen perhepolitiikka ei suosi aktiivi-iässä olevia — etenkin nuoria perheitä. Vielä tämän ja seuraavan vuosikymmenen aikana tapahtuu huomattavaa siirtymistä kaupunkimaisiin yhdyskuntiin. Joustavan ja vaivattoman siirtymisen suurimpana esteenä on kohtuuhintaisten ja helposti saatavissa olevien asuntojen puute. Asuntojen korkeaan hintaan on useita syitä. Rakennusmaan hinnan ns. ansioton arvonnousu on hyvin merkittävä. Suurimmissa asutuskeskuksissa saattaa yksinomaan maan hinta muodostaa lähes puolet asunnon hinnasta.

Nykyisen lainsäädännön vallitessa kunnilla ei ole mahdollisuutta vaikuttaa maan hinnanmuodostukseen alentavasti aktiivilla tavalla. Kuntien suorittamat kunnallisteknilliset toimenpiteet koi-tuvat useissa tapauksissa yksityisten maanomistajien hyödyksi. Yhteiskunta ja sen jäsenistön enemmistö joutuu suorittamaan omista — välttämättömiksi katsottavista toimenpiteistään — ansiotonta arvonnousua yksityisille maanomistajille. Kuntien

mahdollisuudet esimerkiksi pakkolunastaa maata asuntotuotantoa varten ovat olemattomat, nykyinen lainsäädäntö toimii tehokkaana jarruna.

Lainojen lyhytaikaisuus ja korkea korko ovat toinen asuntojen hintaa voimakkaasti korottava tekijäryhmä. Heijastus hintoihin on välitön. Eritoten ensisijaislainat, huolimatta asuntotuotannon nimellisesti alemmista lainakoroista, on mitoitettu liian lyhyelle aikavälille. Missään muualla Pohjoismaissa ei vaadita yhtä nopeata lainojen takaisinmaksua. On jopa kokeiltu menetelmää, jossa lainaa ei lyhennetä lainkaan. Sen asemesta maksetaan lainan pääomalle 100 vuoden ajan kohtuulliseksi katsottava lainakorko.

Asuntohallituksen mahdollisuudet tehostaa lainanantoaan nykyisessä tilanteessa ovat olemattomat. Vanhojen lainojen korot ja kuoletukset eivät luo riittäväksi katsottavaa uutta rahoituslähdetä asuntotuotannon voimakkaalle ja hintatasoltaan edulliselle perustalle. Myös asuntohallituksen lainojen takaisinmaksuajan lyhyys lisää hintarasisitusta.

On luonnollista, että kaikki edellä mainitut tekijät nostavat asuntojen hintoja kohtuuttomasti sekä omistus- että vuokra-asuntojen osalta. Vuokria ja vastikkeita ei kyetä pitämään kohtuullisina näissä olosuhteissa. Erillinen seikka on myös se, että omistus-asuntojen hankintahinta on tällä hetkellä varsin monelle suomalaiselle kohtuuttoman korkea. Kuitenkaan vuokra-asuntoja ei tuoteta riittävästi kattamaan kysyntää. Näin ollen tulee pyrkiä kehittämään järjestelmä, joka takaa halukkaalle mahdollisuuden päästä mahdollisimman halvalla omistusasuntoon käsiksi. Asuntoon pääsemiseksi tulee edellyttää mahdollisimman halpaa — esimerkiksi 1/20 välitöntä omarahoitusosuutta. Erikoisesti tämä koskee kerrostalo-osakkeiden hankintaa, mutta vastaavan menetelmän toteuttamista myös pientalotuotannon alueella tulee selvittää. Muu osa kustannuksista suoritetaan vastikkeina.

Edelliseen perustuen Tampereen Sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö ry:n kunnallistoimikunta esittää puoluekokoukselle:

puolue ryhtyy ajamaan aktiivisti — edullisen vuokra-asuntotuotannon rinnalla — halpojen, omistussuhteeseen perustuvien asuntojen rakentamista, jolloin hankintahinta on esimerkiksi 1/20 asunnon kokonaiskustannuksista, puolue vaikuttaa omalta osaltaan siihen, että asuntohallituksen lainojen takaisinmaksuaikaa pidennetään riittävästi asuntojen hinnan kohtuullisena pitämiseksi, kaupunkien ja muiden asutuskeskusten maanhintapolitiikkaan vaikutetaan aktiivisti lainsäädännön avulla joko pakkolunastusoikeutta lisäämällä ja siinä esiintyvää virastokankeutta lieventämällä tai yhteiskunnallistamissäännöksiä laatimalla, milloin yleinen etu sitä edellyttää.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta toteaa, että valtion uudessa asuntolainoitusjärjestelmässä, joka on valmisteilla valtakunnallisessa

asunto-ohjelmatyössä, turvattaisiin pienituloisille mahdollisuus saada oma asunto 5 %:n käteisosuudella, minkä voidaan tulkita sisältävän myös puolikunnallisen asuntorakentamisen periaatteen. Vuokra-asunnoissa ja pienituloisten omistusasunnoissa valtion asuntolainan laina-aika tulisi pidentymään nykyisestä. Puolue ajaa näitä uudistuksia asuntotuotantolakiin. Maapolitiikan osalta puolueitoimikunta viittaa puolueen ponnistuksiin hallituksessa maapolitiittisten lakiesitysten läpiviemiseksi.

42 ASUNTOPOLITIikka

Varsinais-Suomen Sosialidemokraattinen Piiri —
Egentliga Finlands Socialdemokratiska Distrikt ry:n
piiritoimikunnan esitys

Varsinais-Suomen Sosialidemokraattinen Piiri — Egentliga Finlands Socialdemokratiska Distrikt ry:n piiritoimikunta on kokouksessaan 17.12. 1974 käsitellyt maamme asuntopolitiikkaa, todeten siitä seuraavaa:

Yleisesti tunnettu tosiasia on, että asumisen kustannustaso on maassamme erittäin korkea. Varsinkin ansiotuloilla elävien palkasta asumiskustannukset vievät kohtuuttoman suuren osan. Tämä rasitus on viime vuosina jatkuvasti kasvanut kaikista hyvää tarkoittavista tukitoimista huolimatta.

Vuoden 1974 lopulla tilanne on seuraava:

— Vuokrahuoneistossa ei pieni- ja keskituloinen palkansaaja pysty asumaan ilman asumistukea, koska vuokrat ovat 10—15 mk/m².

— Ansiosäästöillään ei pieni- ja keskituloinen palkansaaja pysty ostamaan itselleen asuntoa, koska niiden hinnat ovat 80 000—200 000 mk.

Seurauksena em. tilanteesta on, että yhä useammat palkansaajat joutuvat turvautumaan vuokra-asuntoihin ja asumistukeen. Kun vuokra-asuntojen omistajina ovat liike- ja teollisuuslaitokset, pankit jne, jotka saavat näiden asuntojen tuottamiseen huomattavaa valtion tukea, ja lisäksi verotuksella kootut asuntotukirahat menevät samoillem omistajille, joudutaan tilanteeseen, jossa huomattavan suuri valtion tuki on kasvattamassa yksityisten hallussa olevia pääomia. Asunnon tarvitsija tulee kyllä autetuksi, mutta on hän samalla pääomanomistajan tahdoton välikappale.

Vallitsevan tilanteen korjaamiseksi olisi kiireellisesti selvitettävä mahdollisuudet suunnata valtion asuntotuki joko valtion itsensä tai kuntien omistamien vuokratalojen tuottamiseen sekä Ruotsissa käytössä olevan kaltaisen osuuskunta-asuntojärjestelmän luomiseen Suomessakin.

Edellä olevan perusteella piiritoimikunta esittää puoluekokoukselle,

että se velvoittaisi puolueen päätöksentekoelementtejä toimimaan siten, että mahdollisimman pian selvitetään mahdollisuudet ryhtyä tuottamaan valtion tai kuntien omistamia vuokra-asuntoja, joiden vuokrataso pidetään kohtuullisena, ja että edelleen selvitetään mahdollisuudet tukea osuus-kunta-asuntotuotantoa, jossa nykyisin yleinen asunotokeinnotelu samalla tehdään mahdottomaksi, sekä että selvitysten valmistuttua ryhdytään havaittujen mahdollisuuksien mukaan uudistamaan koko asuntotuotantojärjestelmäämme siltä osin kuin yhteiskunta on mukana sitä tukemassa.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta toteaa, että valmisteltavana olevassa uudessa valtion asuntolainojärjestelmässä pyritään erityisen voimakkaasti parantamaan kuntien mahdollisuuksia vuokra-asuntojen omistukseen ja niiden rakennuttamiseen. Ehdotuksen mukaan kunnilla olisi myös velvollisuus lunastaa kaikki myyntiin tulevat valtion lainoittamat asunnot tiettyyn kohtuulliseen lunastushintaan sekä oikeus myydä ne edelleen tai käyttää vuokra-asunnoiksi. Osuuskunta-asuntojen osalta puoluetoimikunta viittaa uuden lainojärjestelmän ehdotukseen, jonka mukaan pienituloisin voisi saada vastaisuudessa oman asunnon 5 %:n omarahotusosuudella. Puolue asettaa valtakunnallisessa asuntohjelmatyössä yleistavoitteeksi, että koko asuntopoliittinen järjestelmämme uudistetaan riittävän laajasti.

43 VALTION ASUNTOTUOTANTO

Turun Sos.-dem. Kilta ry:n esitys

Maassamme vallitseva asumisen kustannustaso on ollut koko sodan jälkeisen ajan liian rasittava, varsinkin ansiotuloilla elävälle ihmiselle. Raskauden lisäys on kasvanut moninkertaiseksi viimeisen viiden vuoden aikana. Niinpä tänä päivänä olemmekin merkillisen tosiasian edessä: Tavallinen ansiotuloinen ei pysty asumaan vuokrahuoneistoissa ilman asumistukea, koska vuokrat ovat 10—15 mk/m² eli asuntojen kokonaisvuokrat 600—1500 mk/kk eikä ansiotulosäästöillä pysty kukaan ostamaan asuntoa, koska asuntojen hinnat ovat 80 000—300 000 mk.

Asuntohallitus on ainoa yhteiskunnallinen elin, jolla on käytännöllinen mahdollisuus vaikuttaa asumisen hintaan, koska se jakaa valtion tukivarat, valvoo asuntojen rakentamisen tuetulta osalta ja hyväksyy vuokrahinnat. Kun tarkastelee nyt vallitsevaa asumisen kustannustilannetta, joutuu kysymään, onko asuntohallitus suunnannut ponnistuksensa yksinomaan asuntojen tuotannon lisäämiseen unohtaen hintavalvonnan ja asumiskustannusten kurissapitämisen. Kun asuntohallitus syksyllä 1974 hyväksyy vuokratalon neljövuookraksi 15 mk/kk, pitäisi olla tiedossa, että yhteiskunta joutuu tukemaan asukasta verovarilla.

Nykytilanteessa on olennaista, että vuokrat rahat, myös asumistuki, menevät asunnon omistajalle, joka on esim. teollisuuslaitos, joka on rakentanut asunnon valtion 70 % tuella. Lopuksi kiinteistö, asunto, jää teollisuuslaitokselle velattomaksi omaisuudeksi vain 30 % oman pääoman käytöllä. Näyttääkin siltä, että verovaroilla tuetaan laajamittaisesti pääoman keräystä, sillä vuokra-asuntoja omistavia sekayhtiöitä on paljon. Osakkaina niissä esiintyy teollisuuslaitosten lisäksi pankkeja, vakuutuslaitoksia, gryndereitä, kuntia ja erilaisia yhteisöjä. Yhteinen piirre näissä nk. aravatapauksissa on, että asuntoyhtiö on saanut valtion halpakorkoista lainaa 30—70 % ja kuitenkin sillä on lupa periä ns. käypää vuokraa. Vuokralainen maksaa vuokrassaan asuntoyhtiön velkoja ja asumistukirahat ovat selvää tulonsiirtoa veronmaksajalta pääomankerääjälle.

Vallitseva asuntopoliittinen tilanne sisältää siis runsaasti epäkohtia, jotka koituvat rasitteeksi tavalliselle, ansiotuloilla elävälle, veroja maksavalle ihmiselle. Sen sijaan samat epäkohdat ovat etuja pankeille, omistajille ja gryndereille. Jotta asumisella keinottelusta päästäisiin irti, asuntopoliitikassa täytyy tehdä täyskäännös, irti rahalaitoksien ja gryndereiden ohjaamismahdollisuudesta. Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen velvollisuus on lähteä toteuttamaan uutta asuntopoliittikkaa.

Edellä esitetyn perusteella Turun Sos.-dem. Kilta r.y. on kokouksessaan 15.12. 1974 päättänyt esittää, että uutta asuntopoliittikkaa pyritäisiin toteuttamaan seuraavasti:

1. Valtion asuntotuotantotuki käytettäisiin pääasiallisesti asuntojen hankintaan valtion omistukseen rakennuttamalla ja/tai ostamalla sekä uusia että vanhoja asuntoja. Nämä asunnot vuokrattaisiin tarveharkinnan mukaan kohtuullisella hinnalla.
2. Perustettaisiin valtion omistukseen rakennusliike, jolloin suurimmilla paikkakunnilla voitaisiin tuottaa asuntoja myös kohtuuhinnalla.
3. Kunnat luovuttaisivat maan valtion asuntotuotantoon vuokralle. Tämä maanvuokra perittäisiin asukkailta asunnon vuokran yhteydessä, jolloin se olisi joitakin pennejä asuntoneliötä kohti kuukaudessa.
4. Perustettaisiin valtion asuntolainapankki, jonka pääasiallinen tarkoitus olisi omakotiasuntoa hankkivien etujen turvaaminen sekä kaupungeissa että maalla. Maalla tämä pankki voisi tyydyttää myös maatilarakentamisen tarpeita.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta viittaa esitykseen siltä osin, joka koskee vuokra-asuntojen julkisen omistuksen lisäämiseen, esityksestä n:o 42 antamaansa lausuntoon. Puolueen asunto- ja maapoliittisiin vaatimuksiin kuuluu, että valtion asuntolainoja myönnetään vastaisuudessa vain kuntien omistamille maille ja että maan vuokrausehdoilla vaikutetaan yleensä-

kin asuntojen tuotanto- ja myyntihintoihin. Valtion rakennusliikkeen kohdalla puolueitoimikunta viittaa esityksestä n:o 38 antamaansa lausuntoon.

44 MATALAPALKKAISTEN TOIMEENTULON HELPOTTAMINEN

Lieksan Työväenyhdistys ry:n esitys

Kansalaisten eläketurvan parantaminen yhteiskunnassamme on ollut viime vuosina voimakasta ja se on ollut myös oikein. Tosin eläke-eröt ovat monessa tapauksessa räikeitä ja se herättää oikeutettua arvostelua. Tämä epäkohta tulisikin korjata ensi tilassa eläkepolitiikassa säätämällä esim. suuremmille eläkkeille katto. Mutta samalla kun työskennellään eläketurvan parantamiseksi eläkeikäisille olisi tyskenneltävä myös sen puolesta, että varsinainen aktiiviväestö ei jäisi toimeentuloturvansa osalta huonompaan asemaan niin kuin nyt jo uhkaa käydä minimipalkan varassa oleville erikoisesti nuorille ja ammattitaidottomille henkilöille. Myös monissa palveluammateissa palkkataso jää minimipalkan tasolle. Jos tällaisella henkilöllä on perhettä ovat toimeentulovaikkeudet todella suuret.

Tästä johtuen tulisikin sos.-dem. puolueen työskennellä määrätietoisesti näiden väestöryhmien toimeentuloturvan parantamiseksi tai edes säilyttämiseksi sellaisella tasolla etteivät nämä jäisi eläkeläisiä huonompaan asemaan. Asumistukitoimin ja verohelpotuksin voitaisiinkin merkittävimmin parantaa tämän väestöryhmän toimeentulotasoa sen ohella, että pyritään myös palkkatason parantamiseen. Esim. minimipalkkataso tulisi olla verosta vapaa.

Edellä olevaan viitaten ehdotammekin

että puoluekokous velvoittaisi puolueitoimikunnan yhdessä sos.-dem. eduskuntaryhmän kanssa ryhtymään toimenpiteisiin minimipalkalla ja palveluammateissa olevien toimeentulon turvaamiseksi asumistukitoimin ja verohelpotuksin.

Puolueitoimikunnan lausunto:

Puolueitoimikunta yhtyy asumistukikomitean ehdotukseen, jonka mukaan minimipalkalla elävän perheen ja henkilön tuloista asumismenot saisivat viedä enintään 10 %. Tämän määrän ylittävät asumismenot tulisi maksaa asumistukena. Ehdotus on jo toteutumassa vuokralla asuvien lapsiperheiden ja mahdollisesti myös nuorten lapsettomien avioparien kohdalla. Puolueitoimikunta esittää kantanaan, että asumistuki tulee ulottaa välittömästi myös muihin nuoriin väestöryhmiin.

45 TYHJÄT ASUNNOT

Koivukylän Sos.-dem. Työväenyhdistys ry:n esitys

Näemme päivittäin sivukaupalla päivälehdissä myytäväksi tarjot-

tuja asuntoja, jotka ovat olleet jopa puoli vuotta tyhjinä. Mutta niitä ei ole vuokrattu, koska omistajat odottavat mahdollisimman hyvää hintaa. Ja näin tuhlataan kansantaloutta. Esitämme,

että valtakunnallinen elin pyrkisi ostamaan määrättyllä hinnalla tyhjät asunnot, jotka sitten kohtuuvuokralla luovutetaan asunnon tarvitsijoille.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta toteaa, että valtion lainoittamien asuntojen valmistusosuuden lisäämisellä tulee päästä siihen, että tuotettavat asunnot ja niiden hinnat vastaavat asunnon-tarvitsijoiden maksukykyä.

46 NUORISON ASUMINEN

Otaniemen Sosialistiseura ry:n, Kauppaopiskelijoiden Sosialistiyhdistys ry:n, Opiskelijoiden Sos.-dem. Yhdistys ry:n (OSY) ja Tampereen Sosialidemokraattinen Opiskelijayhdistys TASY ry:n esitys

Allekirjoittaneet järjestöt esittävät, että SDP:n puoluekokous hyväksyisi seuraavansisältöisen kannanoton:

Oikeus kunnolliseen kohtuuhintaiseen asuntoon on tunnustettava yhdeksi ihmisen perusoikeudeksi. Suomen Sosialidemokraattinen Puolue pitää välttämättömänä voimakkaita toimenpiteitä työväenluokan etujen mukaisen asuntopoliitikan toteuttamiseksi.

Nykyisen asuntopoliitikan räikeimmät seuraukset; asumiskustannusten voimakas nousu ja kohtuuhintaisten asuntojen puute vaikeuttaa eniten nuorten perheiden ja muualla, kuin vanhempiensa luona asuvien nuorten asumismahdollisuuksia. Työnsaanti, opiskelu ja perheen perustaminen pakottavat nuoret etsimään asuntoa kodin ulkopuolelta ja useimmiten ruuhka-alueilta, joissa on pahin asuntopula ja korkeimmat vuokrat. Nuorten asunnontarvetta käyttävät keinottelijat haikailematta hyväksi. Nuoret joutuvat asumaan keskimääräistä ahtaammin, heikkovarusteisissa ja tasoonsa nähden kalleissa asunnoissa. Tällä hetkellä alivuokralaisina asuvista suurin osa on nuoria.

Lähiajan tärkeitä yhteiskuntapoliittisia tehtäviä on taata maassamme työvoiman riittävyys. Mutta työpaikan lisäksi ihminen tarvitsee myös asunnon. Tämän vuoksi maassamme on rakennettava riittävästi kohtuuhintaisia asuntoja. Kunnallisia vuokra-asuntoja on voimakkaasti lisättävä ja toisaalta tulisi mahdollistaa pienellä alkupääomalla oman asunnon hankkiminen.

Perhepolitiikan kannalta asuntopoliittiset toimenpiteet ovat välttämättömiä. Syntyvyys on viime vuosien aikana laskenut hyvin alhaiseksi. Nuorison avioituminen ja perheen perustaminen ovat useimmissa tapauksissa riippuvaisia asunnon saannista ja asumiskustannuksista.

Nuorison asumistilanteen korjaamiseksi Suomen Sosialidemokraattinen Puolue pitää välttämättömänä seuraavien asuntopoliittisten toimenpiteiden toteuttamista:

Asumiskustannukset

Vuokrasäännöstelyä on tiukennettava ja sen valvontaa tehostettava. Tätä varten on luotava kunnallinen asuntojen kiinteistörekisteri. Asuntojen ja kiinteistöjen myyntihinnat on saatettava säännöstelyn piiriin.

Asumiskustannusten osuus vähävaraisilla, pienituloisilla minimipalkkatasolla olevilla saa olla enintään 10 % perheen ja henkilön käytettävissä olevista tuloista. Asumistuki on ulotettava koskemaan kaikkia vähävaraisia ja pienituloisia tuen tarpeessa olevia. Se on ulotettava koskemaan myös yksinäisiä ja lapsettomia henkilöitä. Etenkin nuorison osalta näin on luotava perusta oman perheen perustamiselle.

Asumistaso

Kohtuulliseen asumiseen kuuluu, että jokaisella ruokakunnalla on huoneisto käytössään ja jokaista henkilöä kohti on yksi huone. Vanhojen asuntojen varustustason nostamiseksi ja asuntopois-tuman vähentämiseksi valtion peruskorjauslaina tulee lakisääteis-tää ja tehdä nuoria ja varattomia suosivaksi. Peruskorjauslainsa-ja tulee myöntää myös asunto-osakeyhtiöille.

Asuntojen pitää sijaita hyvän joukkoliikenteen ja lyhyen aikavälin päässä työpaikoista ja oppilaitoksista sekä riittävän hyvistä pal-veluista ja virkistysmahdollisuuksista.

Asuntotuotanto

Nuorison asunto-ongelman parantamiseksi on välttämätöntä kun-nallisten vuokra-asuntojen tuotannon ja hankinnan voimakas lisääminen. Kunnallisten vuokra-asuntojen tuotannon ja hankinnan tulee olla noin 50 % kunnan alueella tapahtuvasta vuokra-asunto-tuotannosta. Asuntoja rakennettaessa on vältettävä sosiaaliselta rakenteeltaan yksipuolisia asuntoalueita, sekä sijoitettava asun-tojen läheisyyteen riittävän hyvät palvelut. Asukasvalinta kun-nallisiin vuokra-asuntoihin on demokratisoitava ja sen valvontaa tehostettava. Myös perheettömille nuorille tulee taata mahdolli-suus päästä kunnallisiin vuokra-asuntoihin.

Valtion aravalainoittaman tuotannon osuutta on lisättävä asun-tojen kokonaistuotannossa 80 %:iin. Työeläkerahastojen varat tulee ottaa yhteiskunnan valvontaan ja ohjata asuntotuotantoon. Aravalainoitettujen asuntojen kokonaisrahoitus on turvattava lakisääteisesti velvoittamalla Suomen Pankin ja luottolaitokset sopimaan kokonaisrahoituksen järjestämisestä.

Opiskelija-asuntotuotanto tulee siirtää valtion ja kuntien hoidet-tavaksi. Mutta niin kauan kun tähän ei olla päästy, on valtion ja kuntien toimesta taattava paikkakuntakohtaisten opiskelija-asun-torakennuttajayhteisöjen toimintaedellytykset. Opiskelija-asunto-

toiminta on osa sosiaalista asuntotoimintaa, jossa vuokratason on oltava kohtuullinen käytettävissä oleviin tuloihin nähden. Paikkakuntakohtaisten rakennuttajaorganisaatioiden pitää vastata koko peruskoulun jälkeisen opiskelijaväestön asuntotoiminnasta. Jotta yleisiin asumistasotavoitteisiin voitaisiin myös opiskelijoiden kohdalla päästä on vuosittain rakennettava vähintään 4500 opiskelija-asuntoa. Kuntien tulee huolehtia tonttien ja omarahotusosuuden antamisesta näille asunnoille. Valtion tulee iisätä lainoitusosuuttaan, jotta pääomakustannukset voitaisiin pitää alhaisina. Opiskelija-asuntotoiminnassa pitää valtion lainoituksin mahdollistaa tarkoituksenmukaisten pientaloasuntojen hankkiminen ja ylläpito opiskelija-asunnoiksi.

46 NUORISON ASUMINEN

Tampereen Sosialidemokraattinen Opiskelijayhdistys TASY ry:n esitys

Oikeus kunnolliseen kohtuuhintaiseen asumiseen on tunnustettava yhdeksi ihmisen perusoikeudeksi. Suomen Sosialidemokraattinen Puolue pitää välttämättömänä voimakkaita toimenpiteitä työväenluokan etujen mukaisen asuntopolitiikan toteuttamiseksi.

Nykyisen asuntopolitiikan räikeimmät seuraukset; asumiskustannusten voimakas nousu ja kohtuuhintaisten asuntojen puute vaikeuttaa eniten nuorten perheiden ja muualla, kuin vanhempiensa luona asuvien nuorten asumismahdollisuuksia. Työnsaanti, opiskelu ja perheen perustaminen pakottavat nuoret etsimään asuntoa vanhempien kodin ulkopuolelta ja useimmiten ruuhka-alueilta, joissa on pahin asutuspula ja korkeimmat vuokrat. Nuorten asunnon tarvetta käyttävät keinottelijat haikailematta hyväksi. Nuoret joutuvat asumaan keskimääräistä ahtaammin, heikkovarusteisissa ja tasoonsa nähden kalleissa asunnoissa. Alivuokralaisina asuvista suurin osa on nuoria.

Maassamme vallitsevan työvoimapulan ennustetaan lisääntyvän. Yhtenä syynä tähän on aktiiviväestön, etenkin nuorten, siirtyminen maan rajojen ulkopuolelle, lähinnä Ruotsiin, toihin. Ruotsi pystyy tällä hetkellä tarjoamaan työpaikan lisäksi myös suhteellisesti halvemman asunnon. Jotta ihmisten ei tarvitsisi muuttaa muihin maihin saadakseen itselleen ja perheelleen työpaikan ja asunnon maahamme on rakennettava riittävästi kohtuuhintaisia asuntoja. Kunnallisia vuokra-asuntoja on voimakkaasti lisättävä ja toisaalta mahdollistettava pienellä pääomalla oman asunnon hankkiminen.

Perhepolitiikan kannalta asuntopoliittiset toimenpiteet ovat välttämättömiä. Syntyvyys on viime vuosien aikana laskenut hyvin alhaiseksi. Nuorten avioituminen ja perheen perustaminen ovat useimmissa tapauksissa riippuvaisia asunnon saannista, asumistasosta ja asumiskustannuksista.

Nuorison asuntopoliittisen tilanteen parantamiseksi Suomen Sosialidemokraattinen Puolue pitää välttämättömänä seuraavia toimenpiteitä:

Asumiskustannukset

Vuokrasäännöstelyä on tiukennettava ja sen valvontaa tehostettava. Tätä varten on luotava kunnallinen asuntojen kiinteistörekisteri. Asuntojen ja kiinteistöjen myyntihinnat on saatettava säännöstelyn piiriin.

Asumiskustannusten osuus vähävaraisilla, pienituloisilla minimipalkkatasolla olevilla saa olla enintään 10 % perheen ja henkilön käytettävissä olevista tuloista. Asumistuki on ulotettava koskemaan kaikkia vähävaraisia ja pienituloisia tuen tarpeessa olevia. Se on ulotettava koskemaan myös yksinäisiä ja lapsettomia henkilöitä. Nuorison osalta näin on luotava mahdollisuus oman perheen perustamiselle.

Asumistaso

Kohtuulliseen asumiseen kuuluu, että jokaisella ruokakunnalla on huoneisto käytössään ja jokaista henkilöä kohti on yksi huone.

Vanhoiden asuntojen varustetason nostamiseksi ja asuntopoistuman vähentämiseksi valtion peruskorjauslaina tulee lakisääteistää ja tehdä nuoria ja varattomia suosivaksi. Peruskorjauslainoja tulee myöntää myös asunto-osaakeyhteisöille.

Asuntojen pitää sijaita hyvän joukkoliikenteen ja lyhyen aikavälin päässä työpaikoista ja oppilaitoksista sekä riittävän hyvistä palveluista ja virkistysmahdollisuuksista.

Asuntotuotanto

Nuorison asunto-ongelman parantamiseksi on välttämätöntä kunnallisten vuokra-asuntojen voimakas lisääminen. Kunnallisten vuokra-asuntojen tuotannon ja hankinnan tulee olla 50 % kunnan alueella tapahtuvasta vuokra-asuntotuotannosta. Asuntoja rakennettaessa on vältettävä sosiaaliselta rakenteeltaan yksipuolisia asuntoalueita sekä sijoitettava asuntojen läheisyyteen riittävän hyvät palvelut.

Asukasvalinta kunnallisiin vuokra-asuntoihin on demokratisoitava ja sen valvontaa tehostettava. Myös perheettömille nuorille tulee taata mahdollisuus päästä kunnallisiin vuokra-asuntoihin. Valtion aravalainoittaman tuotannon osuutta on lisättävä asuntojen kokonaistuotannossa 80 %:iin. Työeläkerahastojen varat on otettava yhteiskunnan valvontaan ja ohjattava asuntotuotantoon. Aravalainoittettujen asuntojen kokonaisrahoitus on turvattava lakisääteisesti velvoittamalla Suomen Pankki ja luottolaitokset sopimaan kokonaisrahoituksen järjestämisestä.

Opiskelija-asuntotuotanto tulee siirtää valtion ja kuntien hoidettavaksi. Mutta niin kauan kun tähän ei olla päästy, on valtion ja

kuntien toimesta taattava paikkakuntaakohtaisten opiskelija-asuntorakennuttajayhteisöjen toimintaedellytykset. Opiskelija-asuntotoiminta on osa sosiaalista asuntotoimintaa, jossa vuokratason on oltava erittäin kohtuullinen käytettävissä oleviin tuloihin nähden. Paikkakuntaakohtaisten rakennuttajaorganisaatioiden pitää vastata koko peruskoulun jälkeisen opiskelijaväestön asuntotoiminnasta. Jotta yleisiin asumistasotavoitteisiin voitaisiin myös opiskelijoiden kohdalla päästä, on vuosittain rakennettava vähintään 4.500 opiskelija-asuntoa. Kuntien tulee huolehtia tonttien ja omarahoitusosuuden antamisesta näille asunnoille. Valtion tulee lisätä lainoitusosuuttaan, jotta pääomakustannukset voitaisiin pitää alhaisina. Opiskelija-asuntotoiminnassa pitää valtion lainoituksin mahdollistaa tarkoituksenmukaisten pienasuntojen hankinta ja ylläpito opiskelija-asunnoiksi.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta toteaa, että esityksen lukuisat asumiskustannuksia, asumistasoa ja asuntotuotantoa koskevat toimenpide-ehdotukset ovat sellaisia, jotka vastaavat puolueen asuntopoliittista toimintalinjaa ja tavoitteita. Puoluetoimikunta on yhtä mieltä siitä, että nuorison asuminen on kysymys, jonka ratkaisemiseen on pantava lähitulevaisuudessa erityisen suurta painoa.

47 KUNNALLISVEROTUS

Koivukylän Sos.-dem. Työväenyhdistys ry:n esitys

Päivittäin saamme lukea, miten kuntien velvoitteet kasvavat, mikä sinänsä on oikein, mutta niiden maksaminen ei jakaudu oikeudenmukaisesti.

Yhdistyksemme ehdottaa,

että kunnallisverotus säädetään progressiiviseksi.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta toteaa, että XXIX puoluekokouksen hyväksymässä kunnallispoliittisessa ohjelmassa on määriteltty tavoite, jonka mukaan kunnallisveron muuttaminen progressiiviseksi olisi selvitettävä.

Puolueen veropoliittinen jaosto on tutkinut asiaa ja sen yksimielisen käsityksen mukaan oikeudenmukaisuutta verorasituksen jakautumisessa ei voida saavuttaa säätämällä kunnallisvero progressiiviseksi. Niinpä sen keventämiseen olisikin pyrittävä toisin keinoin, mm. siirtämällä rasitteita kunnilta valtiolle, laajentamalla kunnallista yritystoimintaa, vahvistamalla lapsi- ja perusvähennys riittävän suuriksi sekä etsimällä uusia verotuskohteita. Näin ollen puolue-toimikunta ei pidä kunnallisveron säätämistä progressiiviseksi tarkoituksenmukaisena.

48 LUONNOLLISIIN HENKILÖIHIN KOHDISTUVAN VEROTUKSEN KEVENTÄMINEN

Turun Ammattiyhdistysväen Sos.-dem. Yhdistys ry:n esitys.

Toistuvista lupauksista huolimatta verolakeihin ei ole saatu sellaisia korjauksia, että ne keventäisivät palkansaaja-kuluttajan raskasta verotaakkaa.

Veroasteikkoa ei ole moniin vuosiin korjattu samassa suhteessa markan arvon heikkenemisen kanssa. Jo yksin tästä johtuen on luonnollisiin henkilöihin kohdistuva verotus jatkuvasti kohonnut, ja vastaavasti teollisuuden, kaupan ja maatalouden prosentuaalinen osuus pienentynyt.

Kansalaisten keskuudessa tunnetaan lisääntyvää katkeruutta yhä kiristyvän verotuksen johdosta.

Yhdistys esittää,

että puoluekokous kehottaisi puolueen päättävävaltaelimiä ryhtymään yhteistoiminnassa SAK:n kanssa, sellaisiin toimenpiteisiin joilla luonnollisiin henkilöihin kohdistuvaa verotusta voitaisiin keventää.

Pooluetoimikunnan lausunto:

Pooluetoimikunta on useaan otteeseen käsitellyt yhdistyksen esityksessään mainitsemaa todella vakavaa epäkohtaa sekä ryhtynyt toimenpiteisiin, jotka toteutettuina olisivat omiaan saattamaan oikeudenmukaisemmaksi palkansaajiin kohdistuvaa välitöntä verotusta. Tällaisina toimenpiteinä mainittakoon aviopuolisoiden erillisverotuksen toteuttaminen sekä elinkeinoverolaissa havaittujen veron kiertämisen mahdollistavien säännösten tiukentaminen. Valtiopäiväjärjestyksen määränemistösäännökset pysyvän verolain säätämiseksi sekä maassa vallitsevat poliittiset voimasuhteet muodostavat sellaisen esteen sosialidemokraattisen veropolitiikan toteuttamiselle, että sen murtaminen on mahdollista vain puolueen ja ammattiyhdistysliikkeen yhteisin ponnistuksin.

VIII

SOSIAALIPOLIITTINEN VALIOKUNTA

49 SDP:N ELÄKEPOLIITTISEN OHJELMAN TOTEUTTAMINEN

Turengin Työväenyhdistys ry:n esitys

Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen puoluekokouksessa Tampereella 1972 hyväksyttiin puoleen eläkepoliittinen ohjelma ja siinä eläkkeiden rahoitusta koskevana kohtana mm. että »valtiovalta ohjaa eläkerahastojen sijoituspolitiikkaa. Tähän pyritäessä on lisättävä ammattiyhdistysliikkeen vaikutusvaltaa työeläkejärjestelmän varainhoidossa.»

Työeläkerahastojen yhteismäärä on kasvanut vuodesta vuoteen. Vuonna 1973 ne olivat 5,3 miljardia ja vuoden 1974 aikana niiden arvioidaan ylittävän 6 miljardia. Työeläkevarojen sijoituspolitiikkaa ja työväestön puuttuvaa edustusta on arvosteltu jatkuvasti eri yhteyksissä. Ainoa vakuutusyhtiö, missä työväenliike on mukana sijoituksista päätettäessä, on Henki-Kansa, jonka osuus kaikkien vakuutusyhtiöiden rahastoista on perin vaatimaton. Esi-merkkinä mainittakoon, että vuosittaisista vakuutusmaksutuloista on Henki-Kansa saanut noin 1,3 prosenttia. Sen sijaan yli 70 pro-

senttiä vakuutusmaksutuloista on keskittynyt suurpääomaa edustavalle kahdelle vakuutuslaitokselle. Järjestelmä tarjoaa suurpääomalle huomattavia tuloveroetuja sekä edulliset lainausehdot. Suurtyönantajat saavat takaisinlainauksena pääomansa takaisin 80-prosenttisesti.

Kun niin monissa yhteyksissä on korostettu, että työeläkkeet ovat palkansaajien myöhemmin maksettavaa palkkaa — nehan lasketaan tulopoliittisissa sopimuksissa palkkakustannuksiin — on selvää, että työväestöllä pitäisi olla myös todellista valtaa näiden rahastojen käytössä. Suurpääoman ehdoin liiketaloudelliseen vakuutustoimintaan perustuva eläkepolitiikka ei voi olla sosialidemokraattisen työväenliikkeen tavoitteiden mukaista.

Työväenliikkeen etujen mukaista ei myöskään voi olla se, että eläkepolitiikan tavoiteasettelu ja toteuttaminen tulevaisuudessa väistämättömästi luisuu pois sen käsistä, elleivät sosialidemokraatit ota tehtäväkseen eläkejärjestelmän kokonaisuudistusta siten, että kansanvakuutus on yhteiskunnan hoidossa ja valvonassa.

Kun eläkepoliittisen ohjelman toteuttamiseen tähtääviä pyrkimyksiä ei ole ollut havaittavissa, vaikka tällaisia vaatimuksia tuon tuostakin on julkisuudessakin esitetty.

Turengin Työväenyhdistys ry esittää,

että puoluekokous velvoittaa puoluetoimikunnan, sosialidemokraattisen ministeriryhmän ja sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän ryhtymään toimenpiteisiin Tampereen puoluekokouksen päätösten toteuttamiseksi.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta viittaa esityksessä mainitun Tampereen puoluekokouksessa hyväksytyn eläkepoliittisen ohjelman lisäksi sen pohjalta 23.8. 1973 antamaansa toimenpideohjelman luontoiseen eläkepoliittiseen kannanottoon, joka on esityksessä tarkoitettujen tavoitteiden mukainen ja jo osittain toteutunut.

Puoluetoimikunnan eläkepoliittinen kannanotto on kokonaisuudessaan seuraavan sisältöinen:

»SDP:n eläkepoliittinen ohjelma hyväksyttiin Tampereen puoluekokouksessa. Tämän ohjelman tavoitteista on sekä hallitusohjelmassa että työehtosopimusneuvotteluissa muun muassa todettu työeläkkeiden karttumisprosentin ja vähimmäiseläkeprosentin korotustarve. Tähän liittyen SDP edellyttää myös eläkejärjestelmien rakenteellisten puutteiden ja hallinnon epäkohtien korjaamista seuraavin välittömin toimenpitein puoluekokouksen hyväksymän eläkepoliittisen ohjelman mukaisesti.

I Eläketurvaa koskevat tavoitteet

1. Työeläkkeen karttumisprosentti korotetaan 1 %:sta 1,5 %:iin ja työeläkkeiden vähimmäiseläke korotetaan

22 %:sta 33 %:iin. Samalla kansaneläkkeen tukiosaa määrättäessä työeläke jää etuoikeutetuksi tuloksi 250 markkaan asti. Ennen lainmuutosta myönnettyjen eläkkeiden vähimmäisprosentteja korotetaan siten, että myös jo eläkkeellä olevien asema vastaavasti paranee. Kansaneläkkeen perusosa maksetaan edelleen kaikille vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeen saajille.

2. Työtulo tehdään asteittain etuoikeutetuksi tuloksi kansaneläkelain mukaisen vanhuuseläkkeen ja puolison työtulo myös työkyvyttömyyseläkkeen tukiosaa määrättäessä.

3. Eläkekatto toteutetaan kansan- ja ansioeläkkeiden alenella yhteensovitusprosentilla siten, että pienipalkkaisimmilla eläke vastaa palkan määrää. Yhteensovitusprosentti alenee tulojen kasvaessa siten, että se on B 1 palkkausluokan tasolla 50 % eläkkeen perustana olevasta palkasta.

4. Työeläkkeiden tason nostamisen yhteydessä niihin liittyvä lapsikorotus korvataan kansaneläkkeen lapsikorotuksella sen nykyistä tasoa nostamalla ja muuttamalla se markkamääräiseksi.

5. Kansan- ja ansioeläkkeiden indeksitarkistuksissa sovelletaan yhteistä eläkeindeksiä. Uuden eläkeindeksin soveltamisesta mahdollisesti aiheutuva säästö käytetään pienituloisten eläkeläisten tulotason parantamiseen.

6. Sairausvakuutus tehdään ensisijaiseksi ansioeläkkeisiin nähden eläkeläisten toimeentuloturvaa huonontamatta. Uudistuksesta valtiolle aiheutuvat lisäkustannukset rahoitetaan työnantajan sairausvakuutusmaksua korottamalla.

II Eläkejärjestelmien hallinnon kehittäminen

Kansaneläke- ja sairausvakuutusjärjestelmän vuosittain maksamat etuudet ovat noin 2,5 miljardia markkaa ja laitoksen rahastot ja muu omaisuus noin 1 miljardi markkaa. Työeläkerahastojen reaaliarvon lasketaan ehdotettujen uudistusten jälkeen 10 vuodessa kaksinkertaistuvan nykyisestä 4,5 miljardista markasta. Työeläkevarojen rakenne- ja suhdannepoliittisesti tarkoituksenmukainen käyttö sekä eläkejärjestelmien kehittäminen siten, että tehdään mahdolliseksi yhtenäisen eläkejärjestelmän syntyminen, edellyttävät seuraavia eläkejärjestelmien hallintoa koskevia välittömiä uudistuksia:

1. Eläkelaitosten hallinnossa lisätään työntekijäjärjestöjen edustusta.

2. Työeläkevarojen automaattinen takaisinlainaus työnantajille lopetetaan.

3. Työeläkerahastojen varojen ohjaamista varten perustetaan neuvottelukunta, jossa on työmarkkinajärjestöjen, työeläkejärjestelmän ja valtiohallinnon edustus.

4. Kansaneläkelaitoksen paikallistoimistot muodostetaan myös ansioeläkejärjestelmään kuuluvien asioiden palvelupisteiksi.

5. Kansaneläkelaitos laatii vuosittain budjetin, jonka valtio-neuvosto vahvistaa. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa kansaneläkelaitokselle eläkelainsäädännön yleisiä soveltamisohjeita.»

Tampereen puoluekokouksen jälkeen alulle saatuja eläkepoliittisia osauudistuksia ovat mm. ns. eläkepommin nimellä tunnettu kansaneläkeuudistus, joka sisälsi kansaneläkeiden tukiosien ja tukilisien huomattavat korotukset ja osaeläkejärjestelmä, joka paransi osittain työkyvyttömyy- tensä menettäneiden toimeentuloturvaa. Lisäksi on toteu- tumassa työeläkkeiden tasokorotus puolitoistakertaiseksi ja jo eläkkeellä olevien vähimmäiseläketurvaa parannettu. Lisäksi on tulossa voimaan kansaneläkeuudistus, jonka mukaan eläkkeensaajalla on tukiosaa vähentämättä oikeus 650 markan muuhun tuloon. Uudistuksella estetään kan- saneläkkeiden pieneneminen ansioeläkkeiden taso- tai indeksikorotusten johdosta.

Osatavoitteiden saavuttamisen myötä puoluetoimikunta laatii uusia toimenpideohjelmia sekä selvittää voimassa olevan eläkepoliittisen ohjelman tarkistamistarpeen.

50 ELÄKEPOLITIikka

Ruoholahden Sos.-dem. Yhdistys ry:n esitys

Eläkepolitiikka on hoidettu maassamme varsin epätasaisesti, minkä johdosta eläke-erot ovat entisestäänkin suurentuneet. Sosialidemokraattien luoma kansaneläkejärjestelmä on viimeis- ten eläkeratkaisujen johdosta menettämässä merkityksensä kansalaisten peruseläketurvan antajana. Kansaneläkejärjestel- mään kohdistunut syrjintä on syynä siihen, että kaikkein vähä- tuloisimmat eläkkeensaajat joutuvat elämääns hyvin ahtaalla ja järjestelmän huollonomaisesta luonteesta johtuen muun yhteis- kunnan tiukassa valvonnassa. Kansaneläkkeensaajan pakottami- nen elämään vain niukan kansaneläkkeen turvin, jonka jatkoksi hän ei voi ansaita kuin 60 markkaa kuukaudessa eläke-etujaan menettämättä, on kohtuuttomuudellaan aiheuttanut paljon kärsi- mystä eläkkeensaajille.

Työeläkejärjestelmään saadaan ensi kesänä tulopoliittisten rat- kaisujen tuloksena tarpeellinen tasokorotus, joka ei tosin vielä- kään anna työeläkkeen tuleville saajille samoja etuja kuin monet julkisoikeudelliset eläkkeet. Tasokorotuksen yhteydessä ammat- tiyhdistysväki valitettavasti luopui saavutetusta edustaan, nimit- täin työeläketulon etuoikeutetusta asemasta kansaneläkkeen tukiosaa määrittäessä. Tulevaisuudessa siten yhä useammat eläkkeensaajat saavat kansaneläkkeenä vain perusosan, vaikka palkansaajien tuloista rahoitetaan pääasiallisesti koko kansanelä-

keijärjestelmä. Esimerkki oikeudenmukaisesta eläkejärjestelmästä olisi saatavissa Ruotsista, missä sosialidemokraatit ovat aikaansaaneet kokonaan yhteiskunnan hoidossa olevan eläkejärjestelmän. Se takaa jokaiselle tuloista riippumattoman 650 markan kansaneläkkeen kuukaudessa ja sen lisäksi ansioihin suhteutetun työeläkkeen ATP:n.

Eläkepolitiikkamme kehitystä tarkasteltaessa ei ole voinut välttää vaikutelmalta, että suurille eläkevakuutusyhtiöille on annettu niille kuulumatonta valtaa jo lainsäädäntövaiheessa. Vakuutusyhtiöiden taholta tällainen vaatimus on ymmärrettävä, onhan kysymys miljardirahastoista ja suuresta yksityistaloudellisesta liiketoimesta. Tällä hetkellä eläkerahastot ylittävät 7 miljardia markkaa ja vuosittain niihin virtaavat eläkemaksut ovat tuntuvasti pienemmät kuin myönnettävät eläke-etuudet. Tulevia eläkeitä ajatellen rahastointi on perusteltavissa, jos näin syntyviä rahavirtoja pystyttäisiin kansanvaltaisesti valvomaan. Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut, vaan suurin osa eläkemaksuista jää työnantajalle automaattisena takaisinlainauksena alhaiseen lainauskorkoon. Takaisinlainaus vähentää lisäksi nykyisenä inflaatiokautena jatkuvasti työntekijöiden rahasto-osuuksien reaaliarvoa. Takaisinlainausmenetelmä suosii lisäksi ylivoimaisesti suurtyönantajia.

Yhteiskunnalla ei ole ollut muuta kuin nimellinen mahdollisuus valvoa eläkerahastojen käyttöä, vaikka kysymys on erittäin suuresta ja kasvavasta taloudellisesta vallasta. Ruotsissa sen sijaan työeläkevaroista päättää kansanvaltainen elin, missä ammattiyhdistysliikkeellä on keskeinen osuus. Tampereen puoluekokouksessa tehtiin päätös rahastojen valvonnasta, mutta asiassa on edistytty luvattoman hitaasti. Pääomapiirit ovat puolestaan aloittaneet propagandasodan, missä on väitetty pääomavirtojen ohjailun merkitsevän suurin piirtein koko talouselämän luotonannon tyrehtymistä. Nämä väitteet ovat saaneet runsaasti palstatilaa joukkotiedotusvälineissä. Herää kysymys palveleeko eläkepolitiikka meillä muita kuin vain eläkkeensaajan etua. Kun on kysymys suuresta liiketaloudellisesta vakuutustoiminnasta, nousee väistämättä etualalle suurpääomalle verotus- ja sijoituspoliittisesti edullisten rahastojen merkitys. Yksityiselle voitontavoittelulle perustuva eläkepolitiikka ei voi olla työväenliikkeen omaksumien tavoitteiden mukaista.

Tämän perusteella Ruoholahden Sos.-dem. Yhdistys ry esittää, että puoluekokous tekisi päätöksen sellaisesta eläkejärjestelmiemme uudistuksesta, jossa eläkepolitiikka ratkaistaan kokonaisuutena ja eläkejärjestelmien hoito siirretään yksityistaloudelliselta pohjalta kokonaan yhteiskunnan hoidettavaksi ja valvottavaksi.

Edelleen esitämme, että puoluekokous velvoittaa puolueen toimimaan siten, että eläkerahastojen valvonta saadaan pikaisesti kansanvaltaiseksi niin, että niiden turvin tapahtuva luottopoliittika palvelee työväenluokan etua.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta viittaa Tampereen puoluekokouksessa hyväksyttyyn eläkepoliittiseen ohjelmaan ja elokuussa 1973 hyväksymäänsä eläkepoliittiseen kannanottoon. Lisäksi esitys tulisi ottaa huomioon eläkepoliittisen ohjelman uudistamisen tullessa ajankohtaiseksi ja toimenpideohjelmia tehtäessä.

51 ELÄKEJÄRJESTELMIEN KOKONAISUUDISTUS

Kontulan Sosialidemokraatit ry:n esitys

Työeläkejärjestelmän puitteissa on vuodesta 1962 alkaen kerätty miljardeja markkoja työntekijöiden eläkerahoja eläkevakuutusyhtiöiden, eläkekassojen ja eläkesäätiöiden rahastoihin.

Työntekijöiden tai yhteiskunnan mahdollisuudet vaikuttaa näiden varojen sijoittamiseen ovat hyvin vähäiset. Sijoitustoimintaa on ohjannut työnantajien ja talouselämän etu. Suuri osa eläkerahas-toiden varoista on lainattu takaisin niitä maksaneille yrityksille ja yleensä varsin alhaista korkoa vastaan. Voimakkaan inflaation aikana on työntekijöiden eläkevarojen arvo todellisuudessa alen-tunut. Hyödyn tästä on saanut elinkeinoelämä, joka on voinut käyttää varoja hyväkseen. Ainoa mahdollisuus työntekijöiden ja koko yhteiskunnan etujen valvomiseen on ottaa työeläkelaitos-ten hallinto yhteiskunnan haltuun. Kysymys ei ole edes sociali-soinnista, sillä nykyiset haltijat eivät omista varoja joita käyt-tävät.

Edellä esitettyyn viitaten Kontulan Sosialidemokraatit ry esittää, että

puoluekokous velvoittaa puolueen luottamuselimet toimi-maan siten, että aikaansaadaan eläkejärjestelmien koko-naisuudistus, jossa eläkevakuutus hoidetaan yhteiskunnan toimesta ja sen valvonnassa.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta viittaa esityksestä n:o 50 antamaansa lausuntoon.

52 ELÄKEJÄRJESTELMIEN KOKONAISUUDISTUS

Forssan Työväenyhdistys ry:n esitys

Sosiaaliturvan luominen kuuluu oleellisena osana työväenliikkeen toimintaan. Jo vuosisadan alussa vaativat sosialidemokraatit ensimmäisessä puoluekokouksessaan yleistä kansanvakuutusta, joka turvaisi kansalaisten toimeentulon työkyvyttömyyden, van-huuden, leskeyden ja orpouden sekä työttömyyden varalta. So-sialidemokraatit saivat kuitenkin odottaa vuoteen 1937, ennen kuin maahamme saatiin ensimmäinen yleinen sosiaalivakuutus-

ko

laki, kansaneläkelaki. Vasta 1960-luvun alkupuolella säädettiin meillä sairausvakuutuslaki sekä yleinen perhe-eläkelaki. Kansaneläkejärjestelmää on muutettu sekä parannettu erilaisin osittais-uudistuksin. Vieläkään kansaneläke ei tarjoa sen varassa elävälle peruseläketurvaa, minkä tavoitteen sosialidemokraatit ovat laille asettaneet.

Lähes samanaikaisesti sairausvakuutuslain säätämisen kanssa aikaansaatii työeläkejärjestelmä, jota säädettäessä sekä kehitettäessä on ollut nähtävissä yksityisten vakuutusyhtiöiden huomattava painostus. Järjestelmä on voimakkaasti rahoitettava ja tästä syystä se vasta seuraavalle vuosituhannele tultaessa pystyy toteuttamaan lain asettamat eläketavoitteet. Valtaosa vakuutusmaksutuloista on keskittynyt suurpääomaa edustaville vakuutuslaitoksille. Järjestelmä tarjoaa suurpääomalle huomattavia tuloveroetuja sekä edulliset lainausehdot. Suuryönantajajat saavat takaisinlainauksena pääomansa takaisin monikymmenprosenttisesti. Vuonna 1974 eläkerahastojen arvioidaan ylittävän 6 miljardia markkaa. Luotonantopoliittikka tapahtuu suurpääoman ehdoin. Työväenliikkeen edustus eläkelaitoksissa on lähinnä nimellistä, kuten monissa eri yhteyksissä on mahdollisuus todeta. Työväenliikkeen etujen mukaista ei myöskään voi **olla se, että** eläkepolitiikan tavoiteasettelu ja toteuttaminen tulevaisuudessa väistämättömästi luisuu pois sen käsistä, elleivät sosialidemokraatit ota tehtäväkseen eläkejärjestelmän kokonaisuudistusta siten, että kansanvakuutus on yhteiskunnan hoidossa ja valvonassa. Esimerkkiä ei tarvitse hakea läntistä naapurimaasta. Kauempaa, missä sosialidemokraatit ovat rakentaneet sosiaalisesti tarkoituksenmukaisen eläkejärjestelmän. Sen pohjana on yhtenäinen kansaneläke kaikille ja sitä täydentävä ansioihin suhteutettu työeläke. Järjestelmä on yhteiskunnan hoidossa ja työväestön valvomat eläkerahastot toimivat tehokkaasti kapitalismin valtapyrkimyksiä vastaan. Vastaavaan järjestelmään olisi myös meillä päästävä.

Kevään 1974 tulopoliittisen ratkaisun yhteydessä työmarkkinajärjestöjen vaatimuksesta eduskunta hyväksyi työeläkkeiden tasokorotuksen, mikä oli jo kauan odotettu ja välttämätön uudistus. Uudistuksen yhteydessä tehtiin kuitenkin kauaskantoinen ratkaisu eläkepolitiikkamme kehittämisessä. Uudistusta olivat jälleen voimakkaasti ajamassa suurpääomaa edustavat vakuutusyhtiöt kiihdyttääkseen omien eläkerahastojensa kasvua. Uudistuksessa rajoitettiin työeläkkeen nykyinen etuoikeus vain 250 markkaan kuukaudessa kansaneläkkeen tukiosaa määrittäessä, kun se tähän saakka on ollut kokonaan etuoikeutettua tuloa. Toimenpide merkitsee eläkejärjestelmien painopisteen siirtymistä eläkejärjestelmään ja samalla kansaneläkkeen muuttamista yhä enemmän huollonomaiseksi, eläkkeensaajan muista tuloista riippuvaiseksi. Näin heikennetään samalla vähätuloisempien eläkkeensaajien kokonaiseläketurvaa. Kun palkansaajat lisäksi sekä kansaneläkemaksuin että verovaroista kustantavat huomattavan osan kansaneläkevakuutuksesta, on kohtuutonta, että heidän kansaneläke-etuuksiaan näin kavennetaan. Eläkejärjestelmien

toimimaan siten, että maassamme aikaansaadaan eläkejärjestelmiemme kokonaisuudistus, jossa

1) perusturvan muodostaa minimipalkan suuruinen kansaneläke siten, että nykyistä kansaneläkelain mukaista tulosidonnaisuusjärjestelmää huomattavasti yksinkertaistetaan,

2) lisäturvan muodostavat ansioihin suhteutetut eläkkeet ja ansioeläkejärjestelmät yhdenmukaistetaan siten, ettei eläkkeen suuruus ja ansainta-aika ole riippuvaisia siitä, minkä eläkelain soveltamisalaan eläkkeensaaja sattuu kuulumaan,

3) myös ansioihin suhteutetut eläkkeet saatetaan yhteiskunnan hoitoon ja valvontaan.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta viittaa esityksestä n:o 50 antamaansa lausuntoon.

54 ELÄKEJÄRJESTELMIEN KOKONAISUUDISTUS

Kalevan Sosialidemokraatit ry:n esitys

Sosiaaliturvan luominen ja sen kehittäminen on aina ollut oleellinen osa työväenliikkeen toimintaa. Jo vuoden 1903 sosialidemokraattinen puolue puoluekokousohjelmassaan vaati yleistä kansanvakuutusta. Tästä annettiin laki vasta 1937. Nykyinen kansaneläkelaki astui voimaan 1957 ja on sen jälkeen kehittynyt nykyaikaiseksi kansanvakuutusjärjestelmäksi, joskaan eläkkeet eivät aina takaa edes minimitoimeentuloturvaa, mitä on pidettävä vähimmäistavoitteena.

1960-luvulla aikaansatiin työeläkejärjestelmä, jota säädettäessä sekä kehitettäessä on ollut nähtävissä yksityisten vakuutusyhtiöiden huomattava painostus. Järjestelmä rahastoi voimakkaasti ja vasta 2000-luvulle tultaessa pystyy se toteuttamaan lain asettamat eläketavoitteet. Valtaosa vakuutusmaksuista on keskitetty suurpääoman käsiin. Järjestelmä tarjoaa suurpääomalle huomattavia veroetuja, sekä edulliset lainausehdot. Suurtyönantajat saavat veroista takaisinlainauksena n. 80 %. Kuluvan vuoden aikana arvioidaan rahastojen ylittävän 6 miljardin rajan. Työväenliikkeen edustus näissä yksityisissä eläkelaitoksissa on nimellinen. Työväenliikkeen etujen mukaista ei myöskään voi olla se, että eläkepolitiikan tavoiteasettelu ja toteuttaminen tulevaisuudessa luisuu väistämättömästi pois sen käsistä. Sosialidemokraattien tehtävänä lähinnä onkin toteuttaa eläkejärjestelmän kokonaisuudistus siten, että kansanvakuutus on yhteiskunnan hoidossa ja valvonassa.

Esimerkiksi Ruotsissa eläkejärjestelmä on yhteiskunnan hoidossa ja työväestön valvomat eläkerahastot toimivat tehokkaasti kapitalistien valtapyrkimyksiä vastaan.

Kevään 1974 tulopoliittisen ratkaisun yhteydessä työmarkkinajärjestöjen vaatimuksesta eduskunta hyväksyi työeläkkeiden tasokorotuksen, mikä sinänsä oli odotettu ja välttämätön uudistus. Uudistuksen yhteydessä tehtiin kuitenkin virheellinen ja kauaskantoinen ratkaisu eläkepolitiikkamme kehittämiseksi. Uudistusta olivat jälleen voimakkaasti vaatimassa suurpääoman edustajat. Toimenpide merkitsee eläkejärjestelmien painopisteen siirtymistä työeläkejärjestelmään ja samalla kansaneläkkeen muuttamista yhä enemmän huoltoavun luonteiseksi heikentäen samalla kaikkein vähäosaisimpien sosiaaliryhmien eläketurvaa. Kun palkan-saajat lisäksi sekä kansaneläkemaksuin että verovaroin kustantavat huomattavan osan kansaneläkejärjestelmän menoista, on kohtuutonta että heidän kansaneläke-etuisuuksiaan näin kavennetaan. Eläkejärjestelmien muuttamiselle tähän suuntaan ei löydy tukea sosialidemokraattisen puolueen puoluekokouspäätöksistä. Liiketaloudellisiin vakuutustoimintoihin perustuva eläkepolitiikka ei voi olla eikä saa olla sosialidemokraattisen työväenliikkeen tavoitteena. Sitä suuremmalla syyllä voidaankin hämmästellä tapahtunutta ratkaisua eläkepolitiikan osalla, kun muuten yhteiskunta osoittaa kypsyyttä ottamaan vastaan yhä lisääntyviä vastuutehtäviä eri aloilla yhteiskunnassa. Jos työväenliikkeen on oltava jonkin koko yhteiskunnalle tärkeän toiminnan takuumiehenä tulee tähtäysjärjestyksen lähteenä eläkepolitiikasta ja koko sosiaaliturvasta.

Edellä olevaan viitaten esitämme,

että puoluekokous velvoittaa puolueen luottamusmiehet ja hallituksessa olevat ministerit toimimaan siten, että maassamme aikaansaadaan eläkejärjestelmien kokonaisuudistus, jossa työväenliikkeen periaatteiden mukainen kansanvakuutus hoidetaan yhteiskunnan toimesta ja sen valvonnassa kaikilta osiltaan.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta viittaa esityksestä n:o 50 antamaansa lausuntoon.

55 ELÄKEJÄRJESTELMIEN KOKONAISUUDISTUS

Lammin kk:n työväenyhdistys ry:n esitys

Sosiaaliturva nluominen kuuluu yhtenä tärkeänä osana työväenliikkeen toimintaan. Sosialidemokraatit vaativat jo vuonna 1903 ensimmäisessä puoluekokousohjelmassaan yleistä kansanvakuutusta, joka turvaisi kansalaisten toimeentulon työkyvyttömyyden, vanhuuden, leskeyden ja orpouden sekä työttömyyden varalta. Vuoteen 1937 saakka sosialidemokraatit saivat odottaa ennenkuin maahamme saatiin ensimmäinen yleinen sosiaalivakuutuslaki, kansaneläkelaki. Vasta 1960-luvulla meillä säädettiin sairausvakuutuslaki sekä yleinen perhe-eläkelaki. Kansaneläkejärjestelmää on parannettu ja muutettu erilaisiin osittaisuudistuksiin, jotka useinkin ovat olleet aivan sattumanvaraisia. Tällä hetkellä

ei kansaneläkejärjestelmä tarjoa yksinomaan sen varassa elävälle sitä peruseläketurvaa, minkä tavoitteen sosialidemokraatit laille ovat asettaneet.

Työeläkejärjestelmä aikaansaatiin 1960-luvulla. Tätä lakia säädetäessä ja kehitettäessä on ollut nähtävissä yksityisten vakuutusyhtiöiden huomattava painostus. Tämä järjestelmä on huomattavasti rahastoiva ja tästä syystä se ehkä vasta 2000-luvulle tultaessa pystyy toteuttamaan laille asetetut eläketavoitteet. Valtaosa vakuutusmaksuehdoista on keskittynyt suurpääomaa edustavalle kahdelle vakuutuslaitokselle Ilmariselle ja Eläke-Varmalle. Nämä suurpääoman hallussa olevat vakuutuslaitokset ovat saaneet yli 70 prosenttia vakuutusmaksutuloista. Ainoa vakuutusyhtiö, missä työväenliike on mukana, on Henki-Kansa, jonka osuus kaikkien vakuutusyhtiöiden rahastoista on perin vaatimaton. Esimerkinä mainittakoon, että vuosittaisista vakuutusmaksutuloista on Henki-Kansa saanut noin 1,3 prosenttia. Tämä järjestelmä tarjoaa suurpääomalle huomattavia tuloveroetuja sekä edulliset lainausehdot. Suurtyönantajat saavat takaisinlainauksesta pääomansa takaisin 80-prosenttisesti, Vuonna 1974 eläkerahojen arvioidaan ylittävän 6 miljardia markkaa. Luotonantopoliittikka tapahtuu näin ollen suurpääoman ehdoin. Työväenliikkeen edustus eläkelaitoksissa on lähinnä nimellistä, kuten eri yhteyksissä on todettu. Työväenliikkeen etujen mukaista ei myöskään voi olla se, että eläkepolitiikan tavoiteasettelu ja toteuttaminen tulevaisuudessa väistämättömästi luisuu pois sen käsistä, elleivät sosialidemokraatit ota tehtäväkseen eläkejärjestelmän kokonaisuudistusta siten, että kansanvakuutus on yhteiskunnan hoidossa ja valvonnassa.

Esimerkkiä ei tarvitse hakea kauempaa kuin Ruotsista, missä sosialidemokraatit ovat rakentaneet sosiaalisesti oikeudenmukaisen eläkejärjestelmän. Sen pohjana on yhtenäinen kansaneläke kaikilla ja sitä täydentävä ansioihin suhteutettu työeläke. Järjestelmä on yhteiskunnan hoidossa ja työväestön valvomat eläkerahastot toimivat tehokkaasti kapitalismin valtapyrkimyksiä vastaan. Liiketaloudelliseen vakuutustoimintaan perustuva eläkepolitiikka ei voi olla sosialidemokraattisen työväenliikkeen tavoitteiden mukaista.

Edellä olevaan viitaten esitämme,

että puoluekokous velvoittaa puolueen luottamuselimet toimimaan siten, että maassamme aikaansaadaan eläkejärjestelmiemme kokonaisuudistus, jossa työväenliikkeen periaatteiden mukainen kansanvakuutus hoidetaan yhteiskunnan toimesta ja sen valvonnassa kaikilta osiltaan.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta viittaa esityksestä n:o 50 antamaansa lausuntoon.

56 ELÄKELAINSÄÄDÄNNÖN YHDENMUKAISTAMINEN

Korson Työväenyhdistys ry:n esitys

Olemme kiinnittäneet huomiota eläkejärjestelmämme kirjavuuteen ja sekavuuteen joka on johtanut monien henkilöiden kohdalla epäoikeudenmukaisuuteen eläkkeen määräytymisessä. Tämän johdosta esitämme,

että puoluekokous velvoittaisi valtioneuvostoa ja eduskuntaa toimimaan siten, että maahamme saataisiin yhtenäinen ja oikeudenmukainen eläkelainsäädäntö joka turvaisi riittävän toimeentulon kaikille eläkeläisille maassamme.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta viittaa esityksestä n:o 50 antamaansa lausuntoon.

57 OIKEUDENMUKAISEEN ELÄKEJÄRJESTELMÄÄN

Pääkaupungin Työväenyhdistys ry:n esitys

Maamme eläkejärjestelmä on vuosikymmenten kuluessa osa kerrallaan rakennettuna muodostunut erittäin kirjavaksi sekä lainsäädännölliseltä perustaltaan hajanaiseksi ja siten vaikeasti hallittavaksi. Tavallisella eläkkeensaajalla ei ole vähäisimpiäkään mahdollisuuksia saada selville oikeutensa eläkkeeseen ja sen määrään. Hän on siten täysin oikeusturvaa vailla oikeutettujen etujensa suhteen.

Sekava eläkejärjestelmä on johtanut myös erittäin suureen taloudelliseen eriarvoisuuteen eläkkeen määrään nähden. Kun eläkkeen suuruus määräytyy työ- tai virkasuhteen laadusta riippuen, voi korkeapalkkainen valtion virkamies saada vuoden kulluttua eläkkeelle jäämisestään jo eläkettä enemmän kuin sai palkkaa toimestaan ja toisaalta vanhempien yksityisessä työsuhteessa olleiden ikäluokkien eläkkeet jättävät saajansa minimitoimeentulon alapuolelle. Eläkeläisten tuloerot saattavat nykyisin vaihdella varsin suuresti muutaman sadan markan pikkueläkkeistä aina tuhansien markkojen eläkkeisiin kuukaudessa. Yksityisen palveluksessa olevan työpanos ei liene yhteiskunnan kannalta vähäarvoisempi muuhun työpanokseen verrattuna.

Eräät eläkeläisryhmät saavat ansaita vuosittain rajoittamattoman määrän muita tuloja — jopa mennä toiseen päätoimiseen ammattiin — eläke-etuuksien siitä kärsimättä, mutta yksinomaan tai lähes yksinomaan kansaneläkkeen varassa elämään joutuva eläkeläinen menettää eläke-etuuksiaan jo varsin vähäisten muiden tulojen takia, vaikka muut tulot olisivat toimeentulon välttämätön edellytys. Tässäkin rangaistaan kaikkein pienimpiä eläkkeitä saavia henkilöitä.

Yleisissä eläkejärjestelmissä ei eläkeikää ole porrastettu työn vaarallisuuden ja rasittavuuden perusteella, vaan monissa raskais-

sa ammateissa joudutaan työskentelemään alentuneen työkykyisyyden varassa vuosikausia ennen vnhuuseläkkeelle pääsemistä ellei ole jouduttu siirtymään työkyvyttömyyseläkkeelle. Useiden maiden eläkejärjestelmissä on eläkeikä porrastettu työn vaarallisuuden ja rasittavuuden mukaan, kuten meilläkin esimerkiksi valtion rautateillä ja puolustuslaitoksessa, mutta sen sijaan ei yksityisillä aloilla.

Epäsuhde eri lakien perusteella eläkettä saavien kohdalla valitsee vaikuttavana tekijänä. Valtion ja kuntien palveluksissa olevien osalta rintamapalveluvuodet otetaan huomioon eläkeoikeuteen vaikuttavana tekijänä. Valtion ja kuntien palveluksissa olevien osalta rintavapalveluvuodet otetaan huomioon eläkeoikeutta kartuttavana tekijänä, mutta yksityisten palveluksessa olevien osalta ei tällaista menettelyä ole olemassa. Rintamapalvelu olisi arvostettava samalla tavalla siitä riippumatta, kenen palveluksessa henkilö on eläkkeelle siirtyessään ollut.

Koko sosiaalivakuutus olisi saatettava yhteiskunnan toimesta hoidettavaksi.

Edellä oleviin perusteluita viitaten allekirjoittanut yhdistys esittää, että

1. puoluekokous velvoittaa puoluetoimikunnan ryhtymään toimenpiteisiin eläkejärjestelmän selkeyttämiseksi siten, että päästäisiin kaikille samoin perustein määräytyvään riittävään yleiseen peruseläkkeeseen sekä työsuhteen laadusta riippumattomaan kaikille samoin perustein määräytyvään ansioeläkkeeseen sekä siihen, että sosiaalivakuutuksen hoitaminen tulee kaikilta osiltaan yhteiskunnan hoidettavaksi ja
2. puoluekokous velvoittaa puoluetoimikunnan ja ministeriryhmän ryhtymään toimenpiteisiin voimassaolevien eläkelakien muuttamiseksi siten, että eläketuloerojen tasaamiseksi säädetään katto ylimmille eläkkeille sekä määrätään pienin mahdollinen eläke vastaamaan vähintään minimipalkan toimeentulotasoa; että suurempien lisätulojen hankkiminen tehdään eläkeläisille mahdolliseksi ilman, että eläke sen johdosta pienenee; että eläkeikä porrastetaan työn vaarallisuuden ja rasittavuuden perusteella sekä että rintamapalveluvuodet otetaan huomioon eläkkeen karttumisvuosina tai muulla sopivaksi katsottavalla tavalla myös yksityisen palveluksesta eläkkeelle siirryttäessä.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta viittaa esityksestä n:o 50 antamaansa lausuntoon.

58 YHTENÄISEN SOSIAALITURVAJÄRJESTELMÄN LUOMINEN

Toijalan Työväenyhdistys ry:n esitys

Sosiaaliturvan luominen on kuulunut eräänä oleellisena osana

työväenliikkeen toimintaan. Sosialidemokraatit ovat vaatineet toteutettavaksi yleistä kansanvakuutusta, joka turvaisi kaikille kansalaisille kohtuullisen toimeentulon ja turvallisuuden, jos heitä yksilöinä tai perheinä uhkaisi joissakin tilanteissa muita huonompaan asemaan joutuminen. Ensimmäinen yleinen sosiaalivakuutuslaki, kansaneläkelaki, saatiin maahamme vuonna 1937. Sairausvakuutuslaki säädettiin vuonna 1963 ja yleinen perheläkelaki 1969. Kansaneläkejärjestelmää on paranneltu erilaisin uudistuksin useaan otteeseen, mutta vieläkään ei kansaneläkelaki tarjota pelkän kansaneläkkeen varassa eläville peruseläketurvaa, minkä tavoitteen sosialidemokraatit ovat laille asettaneet.

Kuusikymmenluvulla säädettiin eri työeläkelait, joiden toteutus annettiin yksityisille vakuutusyhtiöille. Samoin on menetelty tapaturmavakuutus- ja ammattitautilakien toteuttamisen kohdalla. Valtaosa vakuutusmaksutuloista on keskittynyt kahdelle suurpääomaa edustavalle vakuutusyhtiölle, Eläke-Varmalle ja Eläkevakuutusyhtiö Ilmariselle. Järjestelmä on voimakkaasti rahastoiva ja tarjoaa suurpääomalle huomattavia tuloveroetuja ja myös edulliset lainausehdot. Suurtyönantajat saavat maksamansa vakuutusmaksut takaisin lainoina. Vuonna 1974 eläkerahastojen on arvioitu ylittävän 6 miljardia markkaa. Viime kevään tulopoliittisen ratkaisun yhteydessä eduskunnan hyväksymää työeläkeuudistusta olivat jälleen voimakkaasti ajamassa suurpääomaa edustavat vakuutusyhtiöt kiihdyttääkseen omien eläkerahastojensa kasvattamista. Siirtymäkausi tulee olemaan kolmisenkymmentä vuotta, ennen kuin lain asettamat eläketavoitteet täysimääräisinä saavutetaan.

Eläkejärjestelmämme on muuttumassa siten, että yksityisten vakuutusyhtiöiden hoidossa olevasta ja ansioiden mukaan määrättyvästä työeläkkeestä tulee ensisijainen eläke ja kansaneläke jää yhä enemmän huollonomaiseksi apueläkkeeksi, koska kansaneläke on tarvehankintaan perustuva ja tiukasti tulosidonnainen. Koko kansaneläkejärjestelmä on siis jäämässä huoltoperiaatteella toimivaksi siirtymävaiheen eläkejärjestelmäksi. Sen merkitys tulisi ajan mittaan vähenemään sitä mukaa kuin työeläke kasvaa. Eduskunta saisi päättää vain pienituloisten ja työelämäänsä osallistumattomien kansaneläkkeistä, sen valta kapenisii ja siirtyisi vakuutusyhtiöille.

Socialidemokraattien tulee ottaa tehtäväkseen eläkejärjestelmän kokonaisuudistus siten, että kansanvakuutus on yhteiskunnan hoidossa ja valvonnassa, kuten esim. Ruotsissa. Siellä on toteutettu sosiaalisesti oikeudenmukainen eläkejärjestelmä, jonka pohjana on yhtenäinen kansaneläke kaikilla ja sitä täydentävä ansioihin suhteutettu työeläke. Järjestelmä on yhteiskunnan hoidossa ja työväestön valvomat eläkerahastot toimivat tehokkaasti kapitalismin valtopyrkimyksiä vastaan. Tähän verrattavaan sosiaaliturvajärjestelmään olisi meilläkin pyrittävä. Liiketaloudellisilla periaatteilla toteutettava eläkepolitiikka ei voi olla socialidemokraattisen työväenliikkeen tavoitteiden mukaista.

Edellä olevaan viitaten Toijalan Työväenyhdistys esittää,

että puoluekokous velvoittaa puolueen luottamusmiehet toimenpiteisiin yhtenäisen sosiaalivakuutusjärjestelmän luomiseksi maahamme, jotta työväenliikkeen periaatteiden mukainen kansanvakuutus hoidetaan kaikilta osin yhteiskunnan toimesta ja valvonnassa.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta viittaa esityksestä n:o 50 antamaansa lausuntoon.

59 TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄMME TEHOSTETTUUN VALVONTAAN

Porin Sos.-dem. Toveriseura ry:n esitys

Maahamme on kehittynyt varsin monisäikeinen työeläkejärjestelmä, jonka puitteissa eläke-edut määräytyvät eri työntekijäryhmille hieman toisistaan poikkeavasti. Yhteistä työeläkejärjestelmällemme on, että se rakentuu jättiläisrahastoinnin varaan. Eläkerahastot ovat jo nyt saavuttaneet summan, joka on yli kuu-sinkertainen esim. maan suurimman säästöpankin ottolainausmäärään verrattuna.

Kun työeläkejärjestelmän tarkoituksena on työntekijäin eläke- ja vanhuudenpäivien turvaaminen tuntuu nurinkuriselta, että järjestelmä rakentuu sellaisen rahastoinnin varaan, joka on ilman parlamentaarista kontrollia yksityisen pääoman käytettävissä ja määräysvallassa. Työeläkerahastoihin kertyvät varathan palautuvat suuryrittäjäportaaseen edullisina lainoina ja määräysvallan eläkevakuutusyhtiöissä omaavien haluamiin kohteisiin.

Voidaksemme poistaa ne epäkohdat, jotka työeläkejärjestelmäsämme tällä hetkellä on esitämme,

että puoluekokous ryhtyisi toimenpiteisiin:

1. Vakuutuslaitosten kansallistamiseksi.
2. Yhtenäisen työeläkejärjestelmän aikaansaamiseksi.
3. Työeläkelaitosten saattamiseen eduskunnan voimasuh-teita vastaavan parlamentaarisen kontrollin alaiseksi, kunnes kohtien 1 ja 2 tavoitteet saavutetaan.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta viittaa esityksestä n:o 50 antamaansa lausuntoon.

60 MUUTOKSIA ELÄKELAKEIHIN

Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Sos.-dem. Yhdistys ry:n esitys

Työeläkejärjestelmästä on muodostunut suurehko yhteiskuntapoliittinen tekijä sikäli, että eläketurvan lisäksi järjestelmä takaa

pääomanomistajille mahdollisuuden saada edullisesti lainoja yri-
tystoimintaa varten. Kun eläkejärjestelmässä keraantyy huomaa-
tava määrä rahaa rahastoitavaksi, on eläkelaitoksista muodostu-
nut yhteiskunnallisessa vallankäytössä suuria tekijöitä. Vuonna
1971 oli työeläkejärjestelmän kokonaismaksutko 850 miljoonaa
markkaa ja työeläkejärjestelmän rahastot samanaikaisesti 3,8
miljardia. Maksetut työeläkkeet muodostivat samana vuonna
noin 48 % vakuutusmaksutulosta. Työeläkejärjestelmän rahastot
olivat tuolloin vakuutettua kohden 2.300 markkaa. Eläkepolitiikan
merkityksen huomaa korostetusti, kun otetaan huomioon, että
eläkkeiden osuus kaikista sosiaalimenoista vuonna 1971 oli 47,7
%. Saman vuoden tilastotiedoista mainittakoon vielä, että eläk-
keet olivat 16,6 % palkkasummasta.

Työeläkejärjestelmä toteutetaan melko monimutkaisen järjestel-
män avulla. Tällä hetkellä on eläkelaitoksia, joissa eläkevakuu-
tuksen voi ottaa seuraavasti: Vakuutusyhtiöitä kahdeksan kappal-
etta, joissa on vakuutettu noin 2/3 kaikista vakuutetuista. Sää-
tiöitä on yhteensä noin 430 kappaletta, joista noin 120 säätiötä
järjestää lakisääteistä vakuutusta ja loput säätiöistä ovat vapaa-
ehtoisia eläkevakuutuksia järjestäviä. Lisäksi on 12 kappaletta
eläkekassoja, jotka ovat yhden työnantajan tai työnantajaryhmän
perustamia. Eläkesäätiöt ja eläkekassat hoitavat noin 1/3 lakisää-
teisistä vakuutuksista. Lisäeläkkeitä järjestävät eläkesäätiöt pe-
rustuvat vuonna 1956 säädettyyn eläkesäätiölakiin, jonka mukaan
työnantaja voi mm. vapaasti lainata säätiön kassasta rahaa. To-
dettakoon, että ätyöntekijäin oma maksuosuus ylimääräisissä eläk-
keissä on ansaintakaudella useasti melko suuri. Yleisin lisäeläk-
keiden tavoite on nostaa eläkettä siten, että eläkkeet yhteensä
olisivat 60 % aktiivajan palkasta. Toisena lisäeläkejärjestelmän
tavoitteena on alentaa eläkeikää, jota käytetään erityisesti nais-
valtaisten alojen työntekijien keskuudessa.

Nykyisen eläkejärjestelmän puutteista voidaan esimerkinomaisesti
mainita ainakin seuraavat:

- Vähimmäispalkka turvaa aktiiviaikana nykyisin hyvin niukan
tulo- ja elämistason. Pienimmät eläkkeet tulisi saada ainakin
vähimmäispalkan suuruiseksi. Hyvin suurista eläkkeistä tulisi
leikata osa pois ideana eläkkeen riittäminen elämiseen mut-
ta ei säästämiseen.
- Monen ammattiryhmän työntekijät ovat suurimmalta osin lop-
puun kuluneet päästyään vanhuuseläkeikään. Eläkeiän porras-
taminen onkin yksi tärkeimmistä tavoitteista ottaen huo-
mioon kunkin yksilön työn kuluttavuus sekä henkiset ja fyys-
iset voimavarat työn jatkamiseen.
- Varsinkin naisvaltaisilla aloilla työt on useasti järjestetty olo-
suhteiltaan siten (pakkotahtinen työ, epäsuunnollinen vuoro-
työ) että ammatissa kulutaan loppuun jo ennen 60 vuoden
iän saavuttamista. Työnantajat ovat useasti vapaaehtoisilla
eläkkeillä alentaneet eläkeikää. Ongelmana on kuitenkin, että
tällainen yrityskohtainen eläke sitoo työntekijän työpaikkaan
ja »saa työskentelemään millä ehdoilla tahansa» vanhemmal-

la iällä. Lisäksi niissä työntekijäin oma maksuosuus aktiivai-
kana on useasti suuri.

Edellä olevaan viitaten esitämme puoluekokouksen päätettäväksi,
että puoluekokous velvoittaisi edustajansa eri päätöksentekoele-
missä toimimaan siten,

- että vähimmäispalkalla aktiiviaikanaan työskentelevän
työntekijän eläke olisi vähintään 85 % aktiiviajan pal-
kasta ja josta tulojen noustessa eläkkeen määrä pro-
senteissa pienenis,
- että eläkerahastot saataisiin yhteiskunnan haltuun ja
käytettäväksi yhteiskunnan 'kokonaisetua' hyödyttävä-
sti,
- että ryhdyttäisiin toimenpiteisiin vanhuuseläkeiän alen-
tamiseksi niiden työntekijäin kohdalla, joiden fyysinen
ja psyykinen työkyky on olennaisesti laskenut ennen
65 ikävuotta,
- että ylimääräiset (vapaaehtoiset) eläkevakuutukset
lainsäädännön perusteella takaisivat eläke-edut, vaikka
työntekijä vaihtaisi työpaikkaa,
- että työeläkejärjestelmää kehitettäisiin siten, että ku-
kin vakuutettu on joka hetki perillä eläkkeensä kartutta-
misesta ja sen perusteista,
- että työeläkemaksujen takaisinlainausjärjestelmässä
korkoa nostetaan tai lopetetaan koko takaisinlainaus,
- että eläkesäätiölaki korjataan siten, ettei säätiöillä kei-
nottelu ole mahdollista.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta viittaa esityksestä n:o 50 antamaansa
lausuntoon.

61 SOSIAALIVAKUUTUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMINEN

Ruoholahden Sos.-dem. Yhdistys ry:n esitys

Työväenliikkeen jatkuvan taistelun tuloksena on maahamme saatu
sosiaalivakuutusjärjestelmä, joka takaa kaikille kansalaisille tie-
tynasteisen toimeentuloturvan sairauden, työkyvyttömyyden ja
vanhuuden aiheuttamien ansiotulojen menetysten varalta. Tämä
järjestelmä on kuitenkin voitu luoda ainoastaan osittaisuudistuk-
sina pitkän ajanjakson kuluessa ja monin myönnytyksin porva-
rien vaatimuksille. Tästä johtuen järjestelmästä on muodostunut
sekava ja useisiin eri lakeihin perustuva. Keskeisimpiä näistä
laeista ovat sairausvakuutuslaki, kansaneläkelaki, työeläke- ja
yrittäjäeläkelait, tapaturmavakuutuslaki sekä liikennevakuutuslaki.
Tunnusomaista sosiaalivakuutusjärjestelmälle on hallinnon ha-
janaisuus, sillä sen toteuttamista hoitavat yhteiskunnan omista-

mien ja valvomien laitosten lisäksi myös lukuisat yksityiset yhtiöt ja säätiöt, joita yhteiskunta voi valvoa vain näennäisesti. Yhtiöihin yms. on kertynyt varsin huomattavia rahastoja, joten ne näyttävät keskeistä osaa luottomarkkinoilla. Niiden luotonantopolitiikkaan ei vakuutetuilla tai heidän edustajillaan ole kuitenkaan mahdollisuutta vaikuttaa vaan luotonanto tapahtuu pääomapiirien ehdoilla.

Sekava hallinto ja se, että sosiaalivakuutusta toteuttavat myös voiton maksimoinnin periaatteella toimivat yksityiset yhtiöt aiheuttaa epävarmuutta korvausten hakijoiden keskuudessa, sillä vakuutetut eivät useinkaan tunne tarkasti oikeuksiaan ja eri lakien edellyttämiä toimenpiteitä etuuksien saamiseksi. Esimerkiksi ne vaikeudet, joita on ilmennyt työtapaturmien ja ammattitautien korvaamisessa, osoittavat, kenen etujen mukaisesti yhtiöt toimivat.

Edelleen hajanaisesta hallinnosta on seurauksena kohtuuttoman suuret hallintokustannukset, jotka tulevaisuudessa ilmeisesti nielevät yhä suuremman osan järjestelmän kokonaiskustannuksista ja siten pienentävät varsinaisia vakuutusetuuksia.

Lisäksi eri lakien perusteella maksettavat etuudet ovat suuruudeltaan ja maksuperusteiltaan erilaisia. Tämän vuoksi vakuutetut ovat hyvin eriarvoisessa asemassa, mitä ei voida pitää yleisen tasa-arvopyrkimyksen kannalta oikeana.

Edellä sanotun perusteella esitämme,

että puoluekokous velvoittaisi puolueen johtoa ryhtymään toimenpiteisiin yhden ja etuuksiltaan yhtenäisen sosiaalivakuutuslain aikaansaamiseksi sekä pakolliseen sosiaalivakuutukseen liittyvien tehtävien siirtämiseksi yhteiskunnan omistaman ja valvoman laitoksen hoidettavaksi.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta viittaa Tampereen puoluekokouksessa hyväksyttyyn eläkepoliittiseen ohjelmaan ja vakuutusalan kehittämisohjelmaan.

62 SOSIAALIVAKUUTUS YHTEISKUNNAN OMISTAMIIN LAITOKSIIN

Raahan sosialidemokraattinen työväenyhdistys ry:n esitys

Maamme sosiaalivakuutus on muutaman viimeksi kuluneen vuosikymmenen aikana kehittynyt ja muotoutunut nykyiselle tasolle, jossa ominaista on, että erityisesti työväestön turvaksi muodostuneet edut ja niitä palvelevat rahastot ovat tulleet yksityisten liiketaloudellisesti toimivien vakuutuslaitosten haltuun ja pääomat mainittujen laitosten mielensä mukaan ohjattavaksi. Varat, joista on kysymys, on katsottava olevan muuta kuin yksityisluontoista rahoitusomaisuutta ja siksi niiden sijoittaminen yksi-

tyisen liiketoiminnan puitteissa ei voi olla yhteiskunnan edun mukaista.

Kun koko sosiaalivakuutuksen uudistaminen on kovasti aikaa viepää, mutta osauudistuksia tapahtuu jatkuvasti, esitämme että

puoluekokous velvoittaisi puolueen luottamuselimet toimimaan niin, että sosiaalivakuutuksen uudistusten yhteydessä huolehditaan, että tehtävät siirtyvät koko alalla yhteiskunnan hallussa olevien laitosten hoidettavaksi ja rahavarat siten kansanvaltaisesti ohjattavaksi.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta viittaa esityksestä n:o 50 antamaansa lausuntoon ja toteaa, että hyväksyttäessä uusia sosiaalivakuutuksen muotoja, ne tulee saattaa yhteiskunnan toimesta hoidettavaksi.

63 KANSANELÄKE HENKILÖKOHTAISEKSI ELÄKKEEKSI

Lieksan Työväenyhdistys ry:n esitys

Maassamme on useita kymmeniä tuhansia työkyvyttömiä eläkkeensaajia, jotka puolisonsa tulojen vuoksi saavat vain kansaneläkkeen perusosan. Sama epäkohta koskee myös lukuisia vanhuuseläkkeensaajia. Vaikka muutama vuosi sitten eduskunta muutti kansaneläkelakia siten, että osa puolison työtulosta määrättiin ns. etuoikeutetuksi tuloksi, ei tämä muutos tuonut parannusta kuin pienelle osalle eläkkeensaajia. Kun puolison työtulovähennyksen enimmäismäärä on vain 2.820 markkaa vuodessa (elinkustannusindeksin 348 mukaan) on luonnollista, ettei tämä etuoikeus voi juuri lainkaan vaikuttaa kodin ulkopuolisessa ansiotyössä olevan eläkkeensaajan puolison eläkkeeseen.

Se että kansaneläke, joka on vähävaraisimpien kansalaistemme pääeläke, ei ole eläkkeensaajan henkilökohtainen eläke, ei ole voinut olla aiheuttamatta suurta katkeruutta eläkkeensaajien piirissä. Kun työkyvytön perheenjäsen joutuu elämään kokonaan toisen puolison tulojen varassa, joutuu koko perhe laskemaan elintonsa usein toimeentulorajojen minimiin. Kun työkyvyttömillä on sairautensa vuoksi vielä paljon erityiskustannuksia, ei vaatimaton perusosa (112 mk/kk) tavallisesti riitä näidenkään menojen peittämiseen. Kun eläkkeensaajissa on runsaasti pelkän kansaneläkkeen varassa eläviä, on kohtuutonta, että yhteiskunta säilyttää sille sosiaalivakuutuksena kuuluvia velvoitteita eläkkeensaajan perheen kannettavaksi. Kaikki muut eläkemuodot tarjoavat kansalaiselle henkilökohtaisen eläkkeen ja ainoastaan vähäosaisimmat joutuvat epäoikeudenmukaisesti olemaan riippuvaisia puolisonsa ansiosta.

Edellä olevaan viitaten ehdotamme,

että puoluekokous velvoittaisi puoluetoimikunnan yhdessä sos.-dem eduskuntaryhmän kanssa ryhtymään toimenpitei-

siin kansaneläkkeen saattamiseksi henkilökohtaiseksi eläkkeeksi.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta yhtyy esitykseen ja toteaa, että esitys tulee ottaa huomioon eläkepoliittisen ohjelman tarkistuksen tullessa ajankohtaiseksi ja eläkepoliittisia toimenpideohjelmia laadittaessa.

64 KANSANELÄKE HENKILÖKOHTAISEKSI TULOKSI

Lammiin kk:n työväen yhdistys ry:n esitys

Eri eläkelakien mukaiset eläkkeet ovat saajansa henkilökohtaisia eläkkeitä. Kansaneläke on tässä suhteessa poikkeusasemassa, sillä avioliitossa elävillä kansaneläkkeen määrä riippuu myös toisen puolison tuloista. Tukiosa ja tukilisä ovat avioliitossa olevilla pienemmät kuin yksinäisillä. Muutama vuosi sitten kansaneläkelain muutoksella suotiin puolison työtulolle vaatimaton etuoikeus, joka kuitenkin palkansaaajien kohdalla on jäänyt vaille merkitystä etuoikeustulon vähäisyyden takia. Toisen puolison tulojen, vastaisuudessa myös kaikkien eläketulojen vaikutus toisen puolison eläkkeeseen on herättänyt eläkkeensaajissa paljon katkeruutta. Näin on erityisesti laita työkyvyttömyyseläkkeensaajien kohdalla, jotka joutuvat tuhansissa tapauksissa tyytymään pelkkään kansaneläkkeen perusosaan, joka tällä hetkellä on 112 markkaa kuukaudessa. Kaikkein räikeimmin tämä tulee esille tapauksissa, joissa mies on työkyvytön ja vaimo käy joko siivoustöissä tai rakennustöissä ja nämä vaimon tulot estävät miehen saamasta muita lisiä kuin peruseläkkeen. Työssä käyvä puoliso joutuu tavallaan vastaamaan yhteiskunnalle kuuluvasta sosiaalivakuutuksesta sen lisäksi, että palkallaan osallistuu sekä kansaneläke- että työeläkevakuutuksen kustannuksiin. Eläkkeellä olevalle tällainen merkitsee sekä taloudellista että myös henkistä rasitusta. Erittäin huutava on tämä epäkohta vähävaraisten eläkkeensaajien kohdalla.

Edellä olevaan viitaten esitämme,

että puoluekokous velvoittaa puolueen hallituksessa olevat ministerit toimimaan niin, että kansaneläke muodostetaan pääasiassa henkilökohtaiseksi tuloksi, ja ettei ainakaan pieni- ja keskituloisten kohdalla toisen puolison tulot vaikuta vähentävästi kansaneläkkeen tuloharkintaisten osien vähentymiseen.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta viittaa esityksestä n:o 63 antamaansa lausuntoon.

65 KANSANELÄKE HENKILÖKOHTAISEKSI ETUDEKSI

Kalevan Sosialidemokraatit ry:n esitys

Nykyaikaisen sosiaaliturvan käsite sisältää kohtuullisen henkilökohtaisen toimeentuloturvan. Nyt kuitenkin mm. kansaneläke tekee tässä suhteessa poikkeuksen. Kansaneläke muodostuu nykyisen lainsäädännön perusteella puolisoiden yhteisen omaisuuden sekä yhteisten muiden tulojen mukaan. Tämä johtaa suuriin epäoikeudenmukaisuuksiin sekä yhteiskunnalle haitallisiin perheiden rikkoutumisiin. Toisen puolison tullessa työkyvyttömäksi käydessä vielä ansiotyössä johtaa se lähes aina työkyvyttömäksi tulleele puolisolle pelkän kansaneläkkeen perusosan myöntämiseen. Useimmiten tällaista perhettä on lisäksi rasittamassa joskus hyvinkin huomattavat sairauskulut, joista sairausvakuutus korvaa ainoastaan osan. Tällainen perhe ei saavuta yhteiskunnan muuten omaksumaa minimitoimeentulotasoaakaan, ainakaan alemmissa sosiaaliryhmissä.

Jos vielä otetaan huomioon useiden kansainvälisten sosiaalkongressien asiassa tekemät päätökset eläketurvan muodostamiseksi niin, ettei eläkkeelle siirryttäessä tarvitse olennaisesti tinkiä siitä toimeentulotasosta johon on aktiivi aikana totuttu.

Edellä olevaan viitaten yhdistyksemme kunnioittavimmin esittää,

että puoluekokous velvoittaa puolueen hallituksessa olevat ministerit toimimaan niin, että kansaneläke muodostetaan henkilökohtaiseksi etuudeksi.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta viittaa esityksestä n:o 63 antamaansa lausuntoon.

66 ELÄKEIÄN ALENTAMINEN

Seinäjoen Työväenyhdistys ry:n esitys

Useissa puoluekokouksissamme on ollut esillä eläkeiän alentamiseen tähtääviä aloitteita. Asia on edelleenkin ajankohtainen. Vaikka lainsäädäntäteitse onkin kyetty huomattavassa määrin parantamaan eläkeläisten toimeentulomahdollisuuksia, on eläkeläisissämme vielä monia epäkohtia.

Erittäin suurena epäkohtana pidämme liian korkeata eläkeikärajaa. Vaikka useilla työaloilla on saatu aikaan lakisääteistä alhaisempi eläkeikä, ei tilanne ole vielä läheskään tyydyttävä. Meillä on runsaasti työntekijäryhmiä, joiden eläkkeelle siirtyminen voi tapahtua vasta 65-vuotiaana. Kun nämä ryhmät kaiken lisäksi edustavat työaloja, joiden luonne on työntekijää fyysisesti kuluttavaa ja raskasta, olisi välttämätöntä saada aikaan eläkeiän yleinen alentaminen. Mitään työaloja erikseen mainitsematta on syytä todeta, että on olemassa ammatteja, joista vain pieni prosentti selviytyy lakisääteiseen eläkeikään asti. Sitä ennen on työ-

kyvyttömyys pakottanut työntekijät ennenaikaiselle sairaseläkkeelle. Meillä on tänä päivänä käytettävissämme luotettavia tilastoja, jotka todistavat näin tapahtuvan.

Edellä kerrottuun perustuen esitämme puoluekokoukselle,

että se asiaa käsiteltyään velvoittaa puolueemme päättävät elimet toimimaan niin, jotta kiireesti ryhdytään toimenpiteisiin yleisen eläkeiän alentamiseksi ja että tällöin erikoisesti huomioidaan raskaat ja työntekijää kuluttavat työalat.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta viittaa Tampereen puoluekokouksessa hyväksyttyyn eläkepoliittiseen ohjelmaan.

67 KODINHOITOELÄKE

Helsingin Sos.-dem. Naisyhdistys ry:n esitys

Eläketurvan voimakkaasta kehityksestä huolimatta yhteiskunnassamme on yhä eräitä ryhmiä, jotka ovat eläketurvan ulkopuolella. Näihin ryhmiin kuuluvat muun muassa ne henkilöt, jotka pienten lasten tai apua tarvitsevan omaisen hoidon vuoksi ovat joutuneet kokonaan tai määräajaksi luopumaan ansiotyöstä ja joiden eläkeansaintavuodet jäävät vähäisiksi tai puuttuvat kokonaan, joten eläke työkyvyttömyyden tai eläkeiän johdosta jää vähäiseksi.

Näiden henkilöiden kohdalla tulisi kysymykseen lähinnä seuraavat toimenpiteet:

1. Kotona tehdyn sosiaalisen työn vuodet lasketaan tiettyyn rajaan asti työeläkevuosiksi. Tämä tulee kysymykseen lähinnä niiden työeläkkeeseen oikeutettujen henkilöiden kohdalla, jotka lapsen tai omaisen hoidon päätyttyä palaavat takaisin työmarkkinaelämään.

2. Tulonhankinnan ulkopuolella suoritettava kodinhoitoeläke tulee niille, jotka edellä mainituista syistä ovat jääneet työmarkkinoiden ulkopuolelle. Kodinhoitoeläkkeen suuruus perustuisi hoidettavien henkilöiden määrään. Tämä lisä tulisi siten myönnettäväksi kaikille tällaista hoitotyötä suorittaville henkilöille.

Eläkkeet ja niiden lisät tulee myöntää silloin, kun ao. henkilö tulee työkyvyttömäksi tai saavuttaa vanhuuseläkeiän kuitenkin siten, ettei täysimääräisten eläkkeiden ylärajoja ylitetä.

Helsingin Sos.-dem. Naisyhdistys ry. esittää, että puoluekokous velvoittaa puoluejohdon ryhtymään toimenpiteisiin tämän epäkohdan korjaamiseksi.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta toteaa, että esityksessä mainittuja kysymyksiä selvitetään parhaillaan puoluetoimikunnan asettamassa työryhmässä. Esitys tulee ottaa huomioon näitä selvityksiä tehtäessä ja eläkepoliittisen ohjelman tarkistuksen tullessa ajankohtaiseksi.

68 VAKUUTETTUJEN OIKEUSTURVA

Tampereen Sosialidemokraattinen Klubi ry:n esitys

Huomattava osa maamme väestöstä kuuluu erilaisten vakuutuspiiriin, osa vakuutuksista on pakollisia. Etenkin näiden pakollisten vakuutusten kohdalla vakuutetuilla on erittäin vähän mahdollisuuksia vaikuttaa asiansa käsittelyyn.

Vakuutustapahtuman käsittelyssä joutuvat tällöin useasti vastakkain suuret varat ja hyvät asiantuntijat omaava vakuutusyhtiö ja toisaalta vähävarainen tai varaton ja asiaa tuntematon vakuutettu.

Myös vakuutus oikeuteen menevien asioiden käsittelyssä osapuolten edustuksen rakenteessa on epäsuhtaa, vakuutuslaitosten suppealla ryhmällä on kiinteä edustus, sen sijaan vakuutettujen edustus on hajanainen ja epäyhtenäinen.

Pahin tilanne vakuutetun oikeusturvan kannalta on kuitenkin silloin, kun vakuutustapahtumasta tulee riita-asia, jolloin syytettyä ajavana on yleensä vakuutettu. Meillä vallitsevan oikeusjärjestyksen mukaan kannetta on ajettava sen paikkakunnan alioikeudessa, missä vastaajalla on kotipaikka. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että yleensä kanteet näissä asioissa on nostettava Helsingin raastuvanoikeudessa. Tästä seuraa, että muualla maassa asuvien ei kannata ryhtyä asiassaan oikeustoimiin, vaikka siihen näyttäisi olevan hyviäkin perusteita.

Vakuutuskysymystä on käsitelty kahdessa viimeksi pidetyssä puoluekokouksessa. Suurten periaatekysymysten ohella on käsitelty myös vakuutettujen oikeusturva-asiaa. Käytännöllisiä parannuksia ei ole kuitenkaan vakuutettujen oikeusturvassa tapahtunut. Sen vuoksi esitämmekin,

että sosialidemokraattinen puolue päättäisi ryhtyä toimenpiteisiin tämän tilanteen korjaamiseksi erillisratkaisujen avulla.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta viittaa Tampereen puoluekokouksessa hyväksyttyyn eläkepoliittiseen ohjelmaan ja vakuutusalan kehittämisohjelmaan.

69 VALTION YHTIÖIDEN VAKUUTUSYHTIÖ

Yhteiskuntapoliittinen sos.-dem. yhdistys ry:n esitys

Valtion yhtiöiden ja niiden tytäryhtiöiden vakuutustarpeita hoitamaan on syytä perustaa keskinäinen vakuutusyhtiö.

Yhteiskunnan kannalta on tarkoituksenmukaista, että valtion yhtiöiden tarvitsemista vakuutuksista syntyvät maksut ja rahastot pysyvät valtiovallan, lähinnä valtion yhtiöiden itsensä ohjauksessa. Näin onkin asian laita jo suurimpien yhtiöiden ylläpitämien eläkesäätiöiden suhteen, joihin ohjautuu noin puolet kaikista yhtiöiden vakuutusmaksuista. Nyt kyseessä olevien eläkesäätiöiden suhteen tulisi siis kysymykseen liittyminen valtion yhtiöiden vakuutusyhtiöön.

Perusteltua on, että kaikkien valtion hallinnassa olevien yhtiöiden vakuutustarve keskitetään yhteen yhtiöön. Tätä puoltavat mm. seuraavat syyt:

1) Hallinnon ja tietokonetyön keskittäminen säästää kustannuksia.

Sos.-dem. puolueen v. 1972 puoluekokouksessa hyväksytty eläkepoliittinen ohjelma sanoo eläkeorganisaatioiden tehtäviä käsitellessään mm: »Eläkejärjestelmien käytännön toiminnalta on edellytettävä tarkoituksenmukaisuutta ja taloudellisuutta.»

2) Vakuutusyhtiöille ominainen hankintaorganisaatio supistuu muutamaa yhteyksiä hoitamaan henkilöön.

3) Etuna voisi vielä olla eri valtion yhtiöiden eläkeperusteiden yhdenmukaistaminen jo saavutettuja etuja huonontamatta.

Pyrkimys valtion yhtiöiden vakuutustarpeiden keskitettyyn hoitoon on yleensäkin sopusoinnussa v. 1972 puoluekokouksessa hyväksytyn eläkepoliittisen ohjelman kanssa. Siellä sanotaan eläkeorganisaatioiden tehtävistä mm. että sekä yhteiskunnan että eläkeläisten kannalta on olennaista, että eläkejärjestelmä niveltyy yhteiskunnan muuhun koneistoon, ja että yhteiskunnalla on todelliset mahdollisuudet valvoa eläkejärjestelmien hallintoa ja toimintaa.

Ansioeläkeorganisaation kehittämisestä mainittu eläkepoliittinen ohjelma sanoo mm. että eläkelaitosten lukumäärää on pyrittävä vähentämään, ja että eläkesäätiöihin liittyvien verotuksellisten näkökohtien ja hallinnon kokoonpanon yksipuolisuuden vuoksi on harkittava mahdollisuuksia niitä koskevia lainsäädännön purkamiseksi ja toimilupien lakkauttamiseksi. Eläkesäätiöiden piirissä olevat työnantajat voivat siirtää eläkesäätiöihin rekisteröidyn eläkekantansa avustuskassalain mukaiselle eläkekassalle tai liittyä vakuutuksen kautta johonkin vakuutusyhtiöön.

Säätiöiden varat voisivat jäädä edelleen emoyhtiöiden hallintaan. Vakuutusmaksujen laskentaperusteet voisi määrätä sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusosasto sen käytettävissä olevien vakuutustilastojen pohjalta. Tämä vakuutusosasto määrää nyky-

sinkin perusteet maksutuloltaan suurimmissa vakuutusmuodoissa: eläke-, tapaturma- ja liikennevakuutuksissa.

Seuraava laskelma osoittaa, että valtion yhtiöiden vakuutusyhtiö tulisi olemaan suuruudeltaan neljän suurimman vakuutusyhtiön ryhmään kuuluva.

VALTION VAKUUTUSYHTIÖ

Suoraan tulevat vakuutusmaksut mmk =

1. Eläkevakuutus:

miljoonaa mk
Tel-perusturva 8 % [Tel 7 %, Lei 10 %], v. 1973
palkoista 1.215,7 mmk
Valtion yhtiöt 1973 sivu 15 97,3
Lisäturva 15 % edellisestä. Suhde on eläkevakuutus-
yhtiöiden lisäturvan maksutulon suhde suurtyönanta-
jien (50 tai enemmän työntekijöitä) maksutuloon
v. 1972 14,6 112

2. Tapaturmavakuutus:

13,1 % 1.215,7 mmk 16
13,1 % on vakuutusmaksujen suhde palkkoihin
v. 1972 vakuutusyhtiötilastosta
1.215,7 mmk on valtion yhtiöiden palkat v. 1973

3. Palovakuutus:

1,3 % 7.710.071 mmk 10
1,3 % on vakuutusyhtiötilastosta v. 1972 teollisuus-
vastuiden vakuutusmaksujen suhde vakuutuskan-
taan.
7.710.071 mmk on saatu valtion yhtiöiden taseista
v. 1973 laskemalla summa: vaihto-omaisuus ja käyt-
töomaisuudesta rakennukset, koneet ja kalusto sekä
niihin verrattavat erät.

4. Liikennevakuutus:

Pohjolan Liikenne Oy.
375 linja-autoa 1,5
188 kuorma-autoa 0,5
46 perävaunua 2
Linja- ja kuorma-autojen määrät on saatu ajokilo-
metrimäärien suhteena. Valtion yhtiöt v. 1973 s. 78
ja 79.

5. Kuljetusvakuutus:

Lentokasko ja lentovastuu (Finnair)
75 % vakuutusmaksuista v. 1972 5

Merikasko		
27,6 % 68 mmk	19	
27,6 % on Neste Oy:n ja Finnlines Oy:n tonnistojen suhde maan tonnistoon. Valtion yhtiöt v. 1973 s. 48. Finnlines v. 1973 s. 2.		
68 mmk on vakuutusyhtiöiden maksutulojen summa v. 1972: merikasko, siviilivastuut, jäävastuu, P & I ja sotavakuutus.		
Tavarakuljetus		
15,3 % 66 mmk	10	34
15,3 % on valtion teollisuusyhtiöiden v. 1973 liikevaihdon suhde koko maan teollisuuteen. Valtion yhtiöt v. 1973 s. 7.		
66 mmk on vakuutusyhtiöiden tavaravakuutuksen maksutulo v. 1972		
6. Muiden vakuutusten vakuutusmaksutulo v. 1972 mmk:		
Metsä	3,0	
Vastuu	14,5	
Keskeytys	21,4	
Muut	19,1	
15,3 % (katso yllä)	58,0	9

VALTION YHTIÖIDEN TYTÄRYHTIÖT

1. Eläke- ja tapaturmavakuutukset:

17 % 128 mmk (= valtion yhtiöiden vakuutusmaksut)	22	
17 % on tytäryhtiöiden henkilökuntien (9.800) suhde valtion yhtiöiden henkilökuntiin (57.926) v. 1973. Tytäryhtiöiden henkilökuntiin on tällöin laskettu kirjasta Valtion yhtiöt 1973 kaikki ne, joissa yhtiöiden osakekannasta on valtiolla tai sen yhtiöillä yli 50 % ja puolet henkilökunnasta jos valtion valvoma osakemäärä on 50 %. Pois ovat jääneet ne, nähtävästi pienet yhtiöt, joiden henkilökuntamääriä ei ole ilmoitettu.		

2. Muut vakuutuslajit (arvio mmk):

Palovakuutus	3	
Liikennevakuutus	1	
Tavarakuljetusvakuutus	2	
Muut vakuutuslajit	2	8
Valtion vakuutusyhtiön suoraan saama vakuutusmaksutulo	mmk	213

Käytetty kirjallisuus:

Teivo Pentikäinen: Vakuutusoppi (kuudes painos v. 1973)
Suomen vakuutusvuosikirja 1973

Suomen virallinen tilasto: Vakuutusyhtiöt 1972
Valtion yhtiöt 1973
Finnlines 1973

**Suomen suurimpien vakuutusyhtiöiden suoraan
hankittu vakuutusmaksutulo v. 1972 mmk:**

Ilmarinen Oy, eläkevakuutusyhtiö	318
Eläke-Varma, eläkevakuutusyhtiö	248
Sampo-Tarmo, vahinkovakuutusyhtiö	242
Pohjola Oy, vahinkovakuutusyhtiö	213
Aura, henki-, eläke- ja vahinkovakuutusyhtiö	130
Pohja, henki-, eläke- ja vahinkovakuutusyhtiö	127
Kalervo, eläkevakuutusyhtiö	104
Suomi-Salama, henkivakuutusyhtiö	89
Fennia Oy, vahinkovakuutusyhtiö	81
Kansa, henki-, eläke- ja vahinkovakuutusyhtiö	70

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että puoluekokous velvoittaisi puolueen johdon toimimaan siten, että ensi tilassa perustetaan valtion yhtiöiden vakuutusyhtiö hoitamaan valtion yhtiöiden ja niiden tytäryhtiöiden vakuutustarpeet.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta viittaa Tampereen puoluekokouksessa hyväksyttyyn vakuutusalan kehittämisohjelmaan. Asia tulee perusteellisesti selvittää ja selvitysten perusteella ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin.

**70 BLUNDAR MAN INFÖR DE ENSAMSTÄENDE MODRARNAS
PROBLEM?**

Motion av Kristinestadsnejdens socialdemokratiska förening

1975 är »Internationellt kvinnoir». Partiet håller på att utarbeta ett familjepolitiskt program. Från detta familjepolitiska program får ej glömmas de ensamförsörjandes problem. Ensamförsörjande bör ekonomiskt kunna likställas med den s.k. normalfamiljen.

Kristinestadsnejdens socialdemokratiska förening föreslar att i det familjepolitiska programmet behandlas följande frågor:

1) Ensamstående mödrar. Man bör trygga de ensamstående mödrarnas ekonomiska ställning, konkret och inte bara teoretiskt. Alla ensamförsörjande bör få hjälp med bostadsproblem. De bör också ha möjlighet till en veckas ledighet från familjen under semestern, med gratis barnatillsyn.

2) Utomäktenskapliga barn. Man bör trygga alla barns likställdhet ekonomiskt. Ett u.ä. barn bör även arva sin fader och sin faders släktingar. Manipulation genom testamenten o.dyl. bör ej få förekomma.

- 3) Alternativ till abort. Samhället bör kunna ge ett alternativ till abort åt ensamma blivande mödrar. De bör få hjälp till självhjälp — såsom yrkeskurser och gratis barnatillsyn medan modern utbildar sig, samt ekonomisk hjälp.
- 4) Fastställande av fadersskap. Anslag tili forskning av 100 % fastställande av fadersskap, idealet vore att man kunde fastställa fadersskap redan under fosterstadiet.
- 5) Diskriminering på arbetsplatserna. En gravid kvinna bör antagas tili arbete på samma grunder som vilken annan arbetstagare och ha rätt till modersledighet med full lön.
- 6) Kortare arbetsdagar. Mödrar med flere barn bör få kortare arbetsdagar, t.e.v. 6½ tim./dag istället för 8 tim./dag. Härvid hänvisas tili den undersökning som gjorts av Sveriges SAP, att förkorta arbetsdagen istället för arbetsveckan.
- 7) Underhållsbidrag. Samhället kunde utbetala i förskott det som lämnas obetalt. antecknas i den underhållsskyldiges skattebok, ränta på det sam lämnas obetalt.

70 SULJETAANKO SILMÄT YKSINÄISTEN ÄITIEN ONGELMILTA?

Kristinestadsnejdens socialdemokratiska förening rf:n esitys

1975 on kansainvälinen naisten vuosi. Puolue on laatimassa perhepoliittista ohjelmaa. Tässä ohjelmassa ei saa unohtaa yksinhuoltajien ongelmia. Yksinhuoltajat on voitava asettaa tasa-arvoiseen asemaan ns. normaaliperheen kanssa.

Kristinestadsnejdens socialdemokratiska förening esittää että perhepoliittisessa ohjelmassa käsitellään seuraavat kysymykset:

1. Yksinäiset äidit. Yksinäisten äitien taloudellinen asema on turvattava konkreettisesti eikä vain teoriassa. Kaikkien yksinhuoltajien on saatava tukea asunto-ongelmissa. Heillä pitää myös, vuosiloman yhteydessä, olla viikon loma perheestä ilmaisella lapsenhuollolla.
2. Avioliiton ulkopuoliset lapset. Kaikkien lasten tasa-arvo on turvattava taloudellisesti. Avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen tulee myös periä isänsä ja hänen sukulaisensa. Manipulaatiota testamentin avulla tms. ei saa esiintyä.
3. Abortille vaihtoehto. Yhteiskunnan tulee pystyä antamaan vaihtoehto abortille yksinäisille äideille. Heidän on saatava apua itseavun muodossa — kuten ammattikursseja ja ilmaisen lastenhuollon äidin opiskellessa sekä taloudellista apua.

4. Isyyden vahvistaminen. Määrärahoja on annettava tutkimuksiin, joiden tavoitteena on, että isyys 100 % varmuudella voidaan varmistaa, ihanteellista olisi, jos isyys voitaisiin vahvistaa jo odotusaikana.

5. Syrjintä työpaikoilla. Odottava äiti on otettava työhön samoin perustein kuin kuka tahansa työläinen ja oikeutettava äitiyslomaan täydellä palkalla.

6. Lyhyemmät työpäivät. Monilapsisilla äideillä on oltava lyhyemmät työpäivät, esim. 6 V2 tuntia päivässä kahdeksan tunnin asemesta. Tässä yhteydessä viitataan Ruotsin sos.-dem. puolueen (SAP) suorittamaan tutkimukseen työpäivän lyhentämisestä työviikon lyhentämisen sijasta.

7. Huoltoavustukset. Yhteiskunnan pitäisi etukäteen maksaa määrätty huoltoavustukset. Huoltoavustukset on merkittävä huoltovelvollisen verokirjaan, korkoa siltä osalta, mikä jätetään maksamatta.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta yhtyy esityksessä mainittuihin näkökohtiin ja toteaa, että edellisen puoluekokouksen velvoittamana puoluetoimikunta on jo valmistanut perhepoliittisen ohjelman, jonka puolueenuevosto hyväksyi marraskuussa 1974. Ohjelmassa on esityksen näkökohdat pääpiirteissään huomioitu.

71 YHTEISKUNNALLISEN LÄÄKEHUOLLON JÄRJESTÄMINEN

Töölön Sosialidemokraattinen Yhdistys ry:n esitys

Lääkkeiden valmistus, maahantuonti, tukku- ja vähittäiskauppa on pelottavassa määrin irrallaan muusta terveydenhuollosta. Terveydenhuollon alalla tapahtuneet muutokset, ennen kaikkea kansanterveystyön terveyspalvelujen ilmaisjakeluperiaatteen toteutuminen edellyttää lääkehuollon kokonaisvaltaista kehittämistä muiden terveydenhuoltopalvelusten kanssa.

Nykyinen yksinomaan kaupalliseen voitontavoitteluun pyrkivä lääkehuoltokoneistomme toimii jarruna terveydenhuoltoalan kansanvaltaiselle kehitykselle. Tästä syystä tulee lääkkeiden maahantuonti ja tukkukauppa siirtää valtion hoidettavaksi. Turhia kulutustottumuksia luova lääkemainonta on lopetettava ja siirryttävä sen sijaan lääkeinformaatioon, joka antaa oikeaa tietoa lääkkeiden käytöstä ja niiden vaikutuksista. Valtion tulee kiinnittää nykyistä enemmän huomiota lääkeaineiden perustutkimukseen tavoitteena vähentää tarpeettomia rinnakkaisvalmisteita. Kotimaisen lääketeollisuuden osuutta lääkeainemarkkinoilla on lisättävä. Kotimainen lääketeollisuus on siirrettävä yhteiskunnalliseen omistukseen.

Lääkkeiden vähittäisjakelu tulee pääasiassa hoitaa kansanterveyslain mukaisten terveyskeskusten sekä yhteiskunnan omistamien

sairaaloiden toimesta. Tämä parantaa lääkehuoltomme palvelutasoa ja poistaa yksityiseen voitontavoitteluun perustuvan yritystoiminnan lääkehuollostamme.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta yhtyy tehtyyn esitykseen. SDP on vaatinut koko lääkehuollon yhteiskunnallistamista käytännössä koko historiansa ajan. Turun puoluekokouksessa 1969 hyväksytyssä terveystaloudellisessa ohjelmassa on kysymys otettu onnistuneemmin esille. Puoluehallituksen 1975 hyväksymä uudistettu terveystaloudellinen ohjelma on lääkehuollon osalta lähes tehdyn puoluekokouksen esityksen mukainen. Käytännössä SDP pyrki soveltuvien osien toteuttamiseen vuoden 1970 Lääketaloudellisuus- ja apteekkilaitoskomitean tekemiä esityksiä, mutta eduskuntavaalien jälkeen syntynyt porvarien enemmistö ei ole ollut kypsä edes näihin uudistuksiin. Sorsan hallituksen hallitusohjelmaan saatiin vaatimus apteekk uudistuksen toteuttamisesta, mutta hallituksen porvarilliset ministerit eivät ole halukkaita mihinkään olennaisiin uudistuksiin, joiden seurauksena lääkehuolto tulisi lähemmäksi muuta terveydenhuoltojärjestelmää.

72 OLUEN VALMISTUS JA MAAHANTUONTI YHTEISKUNNAN OMISTUKSEEN

Pääkaupungin Työväenyhdistys ry:n esitys

Alkoholijuomien myynti ja valmistus on jo meillä viinien osalta valtion valvonnassa. Sen sijaan olutteollisuus, vaikka se edustaakin varsin huomattavaa osaa alkoholituotannosta, on vielä täysin yksityisten, lähinnä kolmen suuren suuryhtiön omistuksessa. Kun oluen käyttö maassamme lisääntyy jatkuvasti ja valtio joutuu vastaamaan oluen aiheuttamista kielteisistä ongelmista, ehdotamme, että oluen valmistus ja maahantuonti saatettaisiin kokonaisuudessaan yhteiskunnan omistukseen.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta yhtyy esitykseen ja viittaa 5.12.1974 hyväksymäänsä kannanottoon, jossa edellytetään yksityisen olutteollisuuden saattamista yhteiskunnan haltuun.

